

Adum

Yıl 1998 • Sayı 16-17 • Gelsenkirchen Bismarck Kadınlar Çalışma Grubu

XXXI, Madonna mit Kind. Casa Buonarroti

*Başkalarının
bilgisiyle
bilgin
olabilsek bile,
ancak kendi
aklimızla akıllı
olabiliriz.*

Montaigne

İÇİNDEKİLER

■ Merhaba.....	● Adım.....	3
■ 8 Mart Dünya Kadınlar Günü.....	● Kemal Yalçın.....	4
■ Refah'ın Sonu.....	● Zuhal Özügül.....	6
■ Öğretmen Anneden Hitmetkar Anneye.....	● Hülya Pekcan.....	7
■ Euro'ya Geçiş.....	● Semra Kayaçelebi.....	8
■ Çocuklarda Ruh Sağlığının Önemi.....	● Seval Yıldırım.....	9
■ 35 Yıllık Göçün Tarihi.....	● Ayşen Ertan.....	10
■ Bir Kadın Yazarımız - Nazlı Eray.....	● Adım.....	11
■ Bir Sanatçımız - Safiye Ayla.....	● Adım.....	12
■ Sinema Sanatının Büyük Ustası - Charlie Chaplin.....	● Nesrin Görsev.....	13
■ Zekayı Okula Bırakmayın!.....	● Seval Yıldırım.....	14
■ Çevre Köşesi - Okul.....	● Adım.....	15
■ Bir Öykü - Hayır Dua.....	● Birsen Samancı.....	16
■ Gezi Anıları - Mostar'dan Göreme'ye.....	● Melda Özverim.....	17
■ Bir Film - Eşkiya.....	● Birsen Samancı.....	18
■ Şiir Köşesi.....	● Kemal Yalçın.....	19
■ Pes Doğrusu.....	● Hülya Pekcan.....	20
■ Okuyucu Mektubu.....	● Gülnigar Özer.....	20
■ Okuyucu Mektubu.....	● Emine Güngören.....	21
■ Bilim Köşesi - Denizatları.....	● Hülya Pekcan.....	21
■ Sağlık Köşesi - Hepatit (Sarılık).....	● Semra Kayaçelebi.....	22
■ Okuyucu Mektubu.....		24
■ Portre - Helen Keller.....	● Adım.....	25
■ Yemek Köşesi.....	● Adım.....	26
■ Faydalı Bir Bitki - Jojoba.....	● Adım.....	27
■ Yorumsuz.....	●.....	28
■ Bulmaca.....	● Semra Kayaçelebi.....	29

Impressum

Yazı İşleri

Zuhal Özügül

Nesrin Görsev

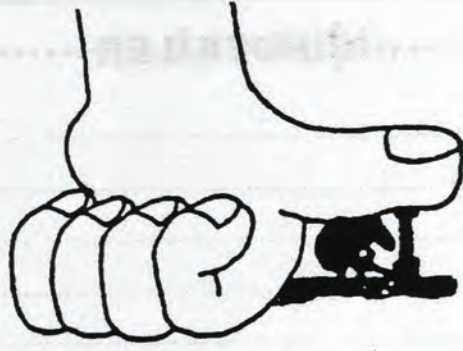
Semra Kayaçelebi

Dizgi

Kirpi- 02065-46700

Yazışma Adresi

Grenzstr. 47 • 45881 Gelsenkirchen • Tel. 0209 -40 94 140

Merhaba

16. ve 17.nci sayılarımızla 1998'i selamlıyor, bu yılki 8 Mart Kadınlar Günü'nde sizlerle yeniden birlikte olabilmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Aramıza katılan genç ve enerjik arkadaşlarımızın katkılarıyla daha iyiye doğru "ADIM"larımızı devam ettireceğimizi umuyoruz.

1998'in 8 Mart'ında, kadınlar salt bitmeyen, bitirelemeyen kendi sorunlarını dile getirmeyecekler elbette. Toplantılarda, kimse Cezayir'de, Mısır'da yapılan katliamları unutmayacak. Dehşetli vahşet bir kez daha kınanacak. Başladı, başlıyor gibi görünen Körfez çatışması, savaş olmasın sloganlarıyla engellenmeye çalışılacak.

İnsanlar birbirlerini yemekten ne zaman vaz geçecekler acaba? Ne dersiniz? Savaşın adı sözlüklerden çıkarıldığında; barış, yaldızlı, parlak harflerle, tüm kirliliklerden arınmış toz pembe bir gökyüzüne yazıldığında ve dünyanın her yanından görülüp, alkış alındığında mı? Bunlar ayakta görülen süslü rüyalar mı yoksa?... Ama gerçek olan bir şey var. Bu yozlaşmış, kararmış dünyada barışa, dostluğa özlem duyabilmek bile gerçek insan için yaşama sevincinin kaynağı değil mi?

Sevgi ve dostlukla

66. Sone

Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez,
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,
Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,
Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
O kız oğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,
Ezilmiş, hor görülmüş el emeği göz nuru,
Ödlekler geçmiş başa,

derken mertlik bozulmuş,

Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,
Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene,
Doğruya doğru derken eğriye çıkmış adın,
Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e,
Vazgeçtim bu dünyadan,

dünyamdan geçtim ama,

Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.

William SHAKESPEARE

(Türkçesi: Can Yücel)

8 Mart Dünya Kadınlar günü

Özgürleştikçe Aydınlanıyor Dünya

Kemal Yalçın

Anamla babam on iki yıl önce hac görevlerini yerine getirdiler. 1994'de Almanya'ya davet ettim. Zor zahmet geldiler. Anne dedim ne yaptınız hacıda? Önce kadınlarla kocalarını birbirinden ayırdılar. Gündüz gezip tozuyorsun, şeytan meydan taşıyorsun. Akşam olunca kadınlar bir yere, kocaları bir yere yatmaya gidiyor.

Epeyce gülüştük. Babacazım daha sağdı. "Oğlum insanları Arabistan çöllerine değil, Almanya'ya, Avrupa'ya göndermeli... Gelip görmeli hacılar, dünya neymiş, insanlık neymiş... Düşsen ezip geçiyorlar Kabe'nin etrafında dönerken!" deyip kesti.

Anam devam etti. "Oğlum" dedi, "burda kadınlar güp güp basıyor yere! Başları dim dik yürüyorlar!"

Anam Türkiye ve Arabistan ile Almanya'yı karşılaştırınca gördüğü başlıca fark kadınların durumu, yaşama biçimi idi. Düşüncesini bir cümle ile özetleyivermişti.

"Burda kadınlar güp güp basıyorlar yere!"

12 yıl aradan sonra ilk kez Türkiye'ye, köyüme gidince konu komşu, hısım akraba topladılar. Özlem giderdik. İlkokulu birlikte okuduğum komşumuz Nevin de gelmiş. Üç kızı olmuş, büyümüşler. Kendi boyunu aşmışlar. Nevin mi küçülmüş, kızlar mı büyümüş anlayamadım. Kız Nevin ne oldu sana? diyebildim. Kar gibi beyaz dastarını iki eliyle yellendirip yeniden örttü başına; iki kenarını da kulaklarının ardına sıkıştırdı:

"Ülen Kemal unuttun mu buranın irezilliğini? Tarlaya gidiyorum bi sıcak, bi sıcak! Eğilsem toprak yakıyor yüzümü, doğrusam güneş çarpıyor başımı. Baharı görmeden yazımız gelip geçti işte böyle!"

Sormaz olaydım. Toprak ve güneşin kavurduğu yüzünü iki damla gözyaşı ıslattı. Alt dudağını ısıtırıp dastarının ucuyla sildi göz pınarlarını!..

★

Kadınların yüzünün gülmesini isterim. Boynu bükük, yanıp kavrulmuş kadınları, kızları görünce "Baharı görmeden yaz geldi geçti" sözü gelir bazan

aklıma.

Yalnızca kadınlar değil elbet, birçok erkek de baharı görmeden yazı geçiriveriyor. Ama bu yazıda özellikle kadınlar üzerinde duruyorum. Çünkü konum 8 Mart Dünya Kadınlar Günü...

Düşünürüm. 2 bin yıl kadar önce kadının tanrıçalaştırıldığı Anadolu'da; Kibele'nin, Efesli Venüs'ün, Afrodiaslı Afrodit'in yurdunda; kadın çoğunlukla neden hala ayaklarını çekingen basar? Neden başını dik tutamaz, boynu bükük, dili suskundur?

Tarihsel, sosyal, kültürel kaynaklara göre, Türkler Anadolu'ya gelmeden önce kadının tophumdaki, aile içindeki yeri göreceli olarak daha iyiydi.

O halde ne değişti, ne oldu da Türkler de, Anadolu'da kadının konumu, erkeğe göre kötüleşti. Baharını görmeden yazı gelip geçer oldu? Toprak aynı toprak, hava aynı hava. Kadının üretimde aldığı yer hemen hemen aynı. Öyleyse değişen neydi?

Değişen dindi. Türkler Anadolu'ya gelmeden önce, Uzak Asya'da çeşitli doğa dinlerine inanıyordu. Kimi Türk boyları Şamanize inanıyor, kimileri ateşe, aya, güneşe tapıyordu.

Bu dinlerde kadın aşağılanmıyordu. Şaman dualarında kadın ve erkek yan yana Şaman Babasının ezgilerini söylüyor, at sütünden yapılmış kımız şarabını içiyordu. Tek eşli evlilik vardı. Kadının göçebe yaşam biçiminde olsun, yerleşik toplum biçiminde olsun saygınlığı vardı. Hatun hakanın yanında yer alıyor, devlet ve toplum yönetiminde sözü geçiyordu. Hatta Bilge Hatun'un orduların başına geçip, Hindistan seferi yaptığını tarihler yazıyor.

Türkler İslam dinini, İslamiyetin ortaya çıkışından 2-3 yüzyıl sonra; Arap-İslam orduları karşısında yenildikten sonra, kılıç zoruyla kabul ettiler. Türk boyları farklı zamanlarda, farklı biçimlerde İslamiyeti kabul ettiler. Arap toplumunun doğal, kültürel, sosyal, dinsel koşullarına göre şekillenmiş İslam dini Asya'nın dağlarından, yaylalarından, bozkırından gelen Türklere uymuyordu.

En başta İslam dini, Kur'an kadını aşağılıyordu. Çok kadınla evliliği belli koşullarda normal görüyordu. Muhammet Peygamber'in on bir karısı vardı. Eski Türk dinlerinde kadın dövülmezdi. Oysa Kur'an'da; Nisa Suresi, 34. Ayette Yüce Allah şöyle buyuruyordu:

"Allah'ın insanların bir kısmını diğerlerinden üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için salih kadınlar itaatkardır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görme- se de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğini kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür." (Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları / 86, sayfa% 83) Elbette Kur'an'da anneyi kutsayan ayetler var. Ama "kadını dövün" diyen ayet de var.

Bir kere din emretti mi, toplumda ona uygun yaşam biçimini oluşturur. Gelenekler, kültürel değerler ortaya çıkar. Kültürel yapı toplumun ekonomik yapısını; ekonomik yapı kültürel, sosyal, kültürel, dinsel yapıyı karşılıklı etkiler. Bu süreç içinde kadın erkek ilişkileri kemikleşir. Artık Türk toplumunda yüzlerce yıl kadının adı bile yoktur. 600 yıllık Osmanlı Sarayı'nda tek bir kadın yönetici görülmemiştir. kadının yeri harem- dir, kafes arkasıdır.

Kadının adı "kaşık düşmanı!", "eksik etek!" olmuştur. "Karının sırtından sopayı; karnından sıpayı eksik etme!" denmiştir erkeğin kulağına...

"Kızını dövmeyen dizini döver!" sözü ata sözü olmuştur. Ve dahası Cumhuriyet yasal yönden kadını

yükseltmeye, güvenceye almaya karşın gerçek hayatta Kur'an'ın buyruğu uygulanmaya devam etmiştir.

Anamın dediği gibi Almanya'da kadın Türkiye'ye, Arap-İslam toplumlarına göre yere sağlam basabilmektedir. Ama bu kolayca, kendiliğinden oluvermemiştir. Kur'an gibi, İncil'de de kadın aleyhine hükümler vardır. Avrupa'da da kadının yakıldığı, dövüldüğü zamanlar olmuştur.

Avrupa, Batılı devletler, uluslar uzun yıllar, dinin doğmalarını aklın ve bilimin mihenk taşına koymuş;

her şeyi, ama her şeyi aklın ve bilimin eleştirisinden, süzgecinden geçirmiştir. Bu sürece rönesans diyoruz. Aydınlanma çağı diyoruz. Aydınlanma hareketi iki yüz yıldan fazla sürdü. Henüz bitmiş değil, bitmeyecek de.

Türkiye halkı gerçek bir aydınlanmayı, gerçek bir rönesansı yaşamadı. Hala "kadını dövün" diyen dinle hesaplaşmadı. Bu hesap geciktikçe, bu gecikmenin toplumsal, kültürel faturası daha da artıyor. Eller gider mersine, biz gideriz tersine.

Avrupa'nın göbeğinde kara böcekler gibi dolaşmayı kurtuluş sayar ne yazık ki bazı kadınlarımız. Ayrıca aydınlanma sadece başın dışını açma da değil. Önemli olan hem erkeğin, hem de kadının kafasının içini aydınlatabilmektir. Gözünün gerisindeki karanlığı aydınlatabilmektir.

Kadın ve erkek aydınlandıkça özgürleşecek; özgürleştikçe insanlaşacaktır.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü hepimize kutlu olsun!

28.1.1998 / Bochum

Refahın sonu...

Zuhal Özügül

Parti, bir ülkede aynı politik görüşte olan insanların toplandığı bir kurumdur. Bir çok değişik partinin kurulması da politik görüşlerin hoş görüşle bir arada geçinmesini sağlar. Demokrasiyi güçlendirir. Partideki kişilerin durumu değişiktir. Bazıları sempaticandır, seçimlerde oy verirler. Bazıları üye olarak partiyi maddi manevi desteklerler. Bazıları aktif görevler üstlenirler.

İnsanların bir partiye sempati duymaları aynı görüşte olmaları gibi yöneticileri nedeniyle de olabilir. İlginçtir, dünyadaki birçok parti, parti başkanları ile tanınmaktadır. Hatta birçok kişi partinin şu andaki başkanını bilmez de, belki zamanında kendisini etkilemiş olan bir başkanla partiyi özdeşleştirir. Örneğin Willy Brand dediğinde hemen SPD anlaşılır. Fransa'da Mitterand, İsveç'da Palme, CSU Strauss'la, CDU da Kohl ile olumlu veya olumsuz hatırlanacak ve unutulmayacaktır.

Türkiye'de de öyledir ve öyle olacaktır.

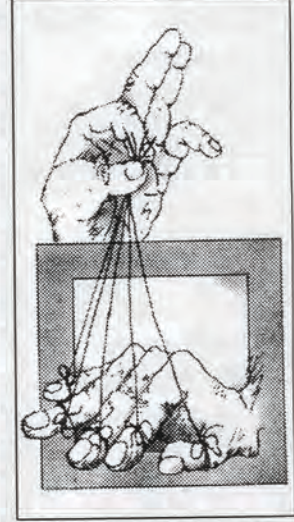
Partiler seçimlerde oy alabilmek için sempaticanları türlü şekilde yönlendirirler. Aşağı yukarı, hatta tümü yapamayacakları, doğru olmayan vaatler verirler. Bu vaatlerin gerçekleşmeyeceğini bildikleri halde insanları etkilerler. Bu örneği, en canlı ülkemizde REFAH'la yaşadık. Sanki onlara kadar ülkede müslümanlık yerine getirilmemiş gibi insanları, dini alet ederek baskı altına aldılar ve bir panik yarattılar. Partinin kurmayları masum insanların arasına girerek onları sorguladılar, dinsizlikle suçladılar ve böylece onları kolayca yönlendirdiler. Değil 8 yıllık 5 yıllık eğitimi bile alamamış kişiler bu uydurmalara hemen kanarak partinin kuklası haline geldiler.

Partinin amacı aslında açıkça ortadaydı. Dini alet ederek oy toplamak ve hükümet olmaktı. Başkanı kadın olan bir parti bu olanağı onlara verdi. "Tencere yuvarlanır kapağını bulur" hükümete ortak ol-

duktan sonra ellerine geçen her fırsatı demokrasiye, cumhuriyete, laikliğe, aydınlara karşı kullandılar. Ancak karşılarında demokratik, cumhuriyet ilkelerini savunan aydınları buldular. Hatta kendi sempaticanları bile verilen vaatlerin kof olduğunu farkettiler. İran'da, Arabistan'da, Cezayir'deki gibi yaşamak istemedikleri ortaya çıktı. Ancak kuklalar, alkışçılar, yağcılar, çıkarıcılar davalarını yüzüstü sürdürdüler.

Kolay yola gelebilecekler; kadınlar, genç kızlara korkunç baskılar uygulandı. Kadınların her yaptıkları, düşünceleri bile günahı. İlk başta giysileri Arabistan, İran örnek alınarak değiştirildi. Bu zamana kadar görülmemiş giysiler ortaya çıktı. Genç kızlar annelerinin ninelerinin dahi giymediği giysilerle dolaşmaya başladılar. Parti, hazırladığı paniği sürdürmek için kendilerine ve müslümanlara baskı yapıldığını ülkede demokrasi olmadığı yaygarasını sürdürdü.

Halbuki kendileri demokrasiye sığınarak, demokratlara saldırdılar. Laikliği sorgulayıp, Atatürk'e, cumhuriyete hakaret ettiler. Kendi kuyularını kendileri kazarak partinin kapatılmasına neden oldular. Şimdi ise, neden kapatıldıklarını düşünmeden ileri geri lafediyorlar. Acaba, partilerin sempaticanları verilen sözlerin nasıl boş olduğunu saptıyorlar mı? Bundan sonra her söylenene gözü kapalı inanacaklar mı? Bu sorulara verilecek yanıtların başında, eğitimin önemi ortaya çıkıyor. İnsanların uyutulmaları, gerçekleri görmeleri, iyiyi kötüyü birbirinden ayırabilmeleri için önce cahilliğin yenilmesi gerekiyor. Galiba bunun için 8 yıllık zorunlu eğitim bile yetersiz...

Öğretmen anneden hizmetkar anneye

Hülya Pekcan

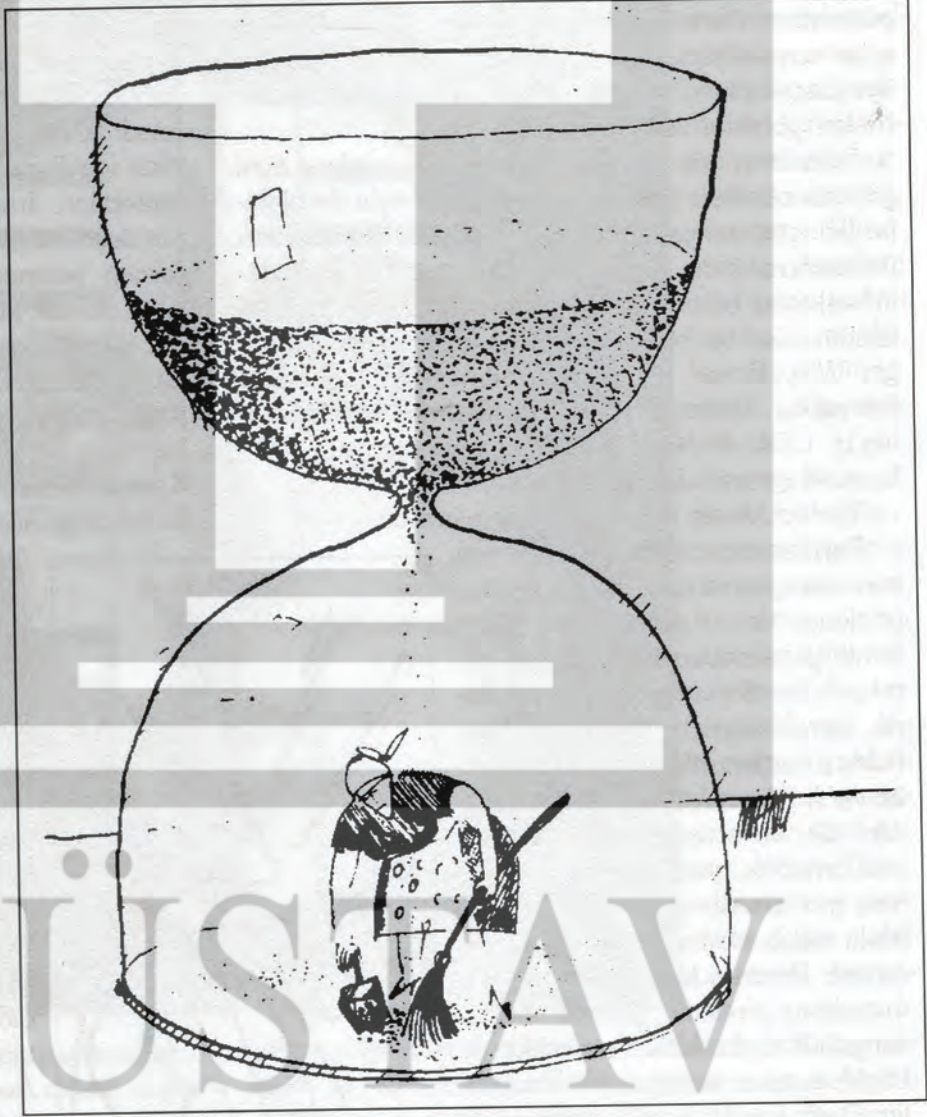
Cumhuriyetin ilk yıllarında kadınlara verilen özgür birer yurttaş olma bilinci, 1945'ten sonra yavaş yavaş değiştirildi. Günümüzde ders kitaplarında, erkekler kamusal alanda üretken olmaya yönlendirilirken, kadınlar eşleri, çocuklar ve ev işleri ile sınırlandırılıyor. Kadınlar kitaplarda temizlik yapan, yemek pişiren, çamaşır-bulaşık yıkayan kişiler olarak resmediliyor. Erkekler, "her türlü işin yapılmasına karar veren kişiler" olarak yerlerini alıyor. Çünkü baba, "ailenin başkanı ve evin giderlerini karşılamaktan" sorumlu, annenin üniforması ise mutfak önlüğü.

Devlet 40'li yıllardan sonra bağımsızlık ve halkçılık politikalarından vazgeçiyor. 50'li yıllardan sonra ise cinsiyetçilik ve parayı esas alıyor. Ders kitapları aracılığıyla ideolojisini geleceğin büyüklerine aktarırken, yaratmak istediği yurttaşının niteliklerini de oluşturuyor. Çocuk yaşta alınan mesajlar daha kalıcı oluyor.

Yıllar ise annelerin kendine güvenini silmiş.

Bu nedenle 8 yıllık eğitimin başarıya ulaşması ve cinsiyet ayrımının ders kitaplarından silinmesinin büyük önemi tekrar ortaya çıkıyor.

Kaynak: Firdevs Helvacıoğlu'nun "Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik" adlı kitabı.

EURO'ya geçiş

Semra Kayaçelebi

Uzun yıllardır Almanya'da yaşıyan bizler Alman para birimi DM'ları cüzdanlarımızda taşımaya alıştık. Buradaki alışverişlerimizi TL'sına, Türkiye'deki alışverişlerimizi de DM'a çevirmekten oldukça da yorulduk. Türkiye'deki ekonomik istikrarsızlık nedeniyle paramızın değerini, Alman Markı karşısında sürekli kaybetmesi zihinsel hesaplamalarımızı gün geçtikçe güçleştirdi.

Hafızalarımızı iyice zorlasak bile Ocak 1982 itibarı ile 1 DM'nin 60,50 TL olduğunu hatırlayabilir miyiz? Veya Mart 1996'da 46.467 olduğunu. En nihayet Ekim 1997'de de 100.000'e ulaştığını...

Şimdilerde ise kafamızı bir başka konu kurcalıyor. EURO. Pek yakında cüzdanlarımızdaki Markların yerini Euro alacak. Avrupa'da kullanılan yerel paraların hepsi yürürlükten kalkıyor. Euro, Avrupa'nın ortak yeni para birimi olacak. Gelsenkirchen'de de, Amsterdam veya Viyana'da da alışverişlerimizi Euro kullanarak yapacağız.

Euro'ya geçişteki amaç ise istikrarlı bir bölgenin yaratılmasıdır. Ekonomide istikrar denilince ilk akla gelen paranın alım gücünün ve buna bağlı olarak da fiyat düzeyinin istikrarlı bir çizgi çizmesidir. Bu istikrarı sağlama görevi de tüm ülkelerde Merkez Bankalarına düşer. Özellikle Alman Merkez Bankası yasal düzenlemeler ile fiyat istikrarını en büyük hedef olarak almış ve bunu başarıyla gerçekleştirmiştir.

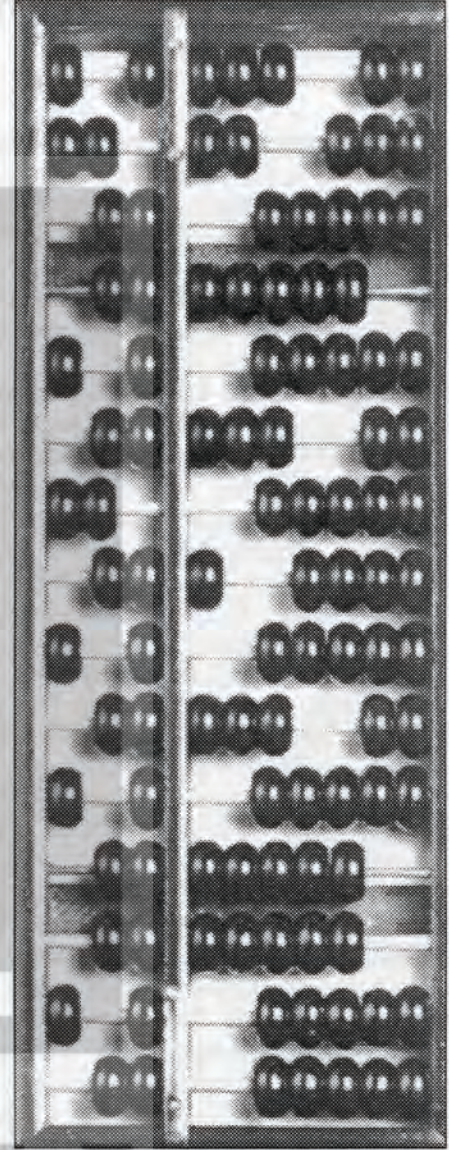
Euro'ya geçişi düzenlemek için 1994'de Avrupa Para Enstitüsü kuruldu. Görevlerini bitirdiği anda feshedilecek olan bu Enstitü Frankfurt'a yerleşecek olan Avrupa Merkez Bankası'nın işlemlerini standart hale getirip, daha kolay karar alabilmesi ve stratejilerini belirleyebilmesi için öncülük edecektir.

Euro'ya ilk etapta hangi ülkelerin geçeceği 1998'de belirlenecektir. Avrupa Merkez Bankası banknot matbaasını çalıştırmaya başlayıp, Euro piyasaya sürülecektir.

1. Ocak 1999'da Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin para birimleri Euro'ya karşı kur belirlemesi başlayacak ve Euro tüzel kişiliğine kavuşacak. Düzenli bir geçiş sağlamak için Euro'nun kullanım alanı yavaş yavaş genişletilecek, önce Merkez Bankaları, sonra diğer bankalar, son olarak da özel sektör tarafından kullanılmaya başlanacak.

En geç 1 Ocak 2002'de Euro tam anlamıyla piyasaya sürülüp, milli paralar Euro'ya çevrilecek. Altı aylık bir süre için hem Euro, hem milli paralar tedavülde kalacak. Değişim sürecinin altı ayda biteceği varsayımıyla 2002 senesinin ortasında Euro tek başına hükmüne başlamış olacak.

Euro amacına ulaşabilecek mi? Elbette ki uzun bir vadede karrera varabilmesi sözkonusu.

Çocuklarda ruh sağlığının önemi

Derleyen: Seval Yıldırım

Kaynak: Bilgimatik, Sayı: 5

Teknolojinin hızla gelişmesi, ekonomik güçlükler, aile yapısının ve kültürel değerlerin hızla değişmesi sonucunda yaşam koşulları da ağırlaşmaktadır. Günümüz insanı stres içinde yaşadığından, ruhsal bozukluk ve hastalıklara yakalanma riski de artmıştır.

Birçok ruhsal bozukluk ve hastalığın temel nedeni kaygıdır. Bu değişimlerden ve zorlanmalardan çocuklar da paylarına düşeni almaktadırlar.

Yetişkin hayatta rastlanan sayısız ruhsal bozuklukların tohumları çocukluk yıllarında atılmaktadır. Doğumdan itibaren çocuk, yaşadığı iyi ve kötü olayların izlerini hayatı boyunca taşır. Bu nedenle çocukluk yıllarındaki ruh sağlığı çok önemlidir. Çocuk ruh sağlığının önemini iyice kavrayabilmek için, önce ruh sağlığının genel bir tanımını yapmalıyız.

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre sağlık, "Sadece, hastalık ve sakatlığın olmayışı, değil; bedensel, ruhsal ve sosyal tam bir iyilik halidir." Bu tanıma göre, ruh sağlığı, genel sağlık halinin bir ögesidir. Bu üç ögeden biri bozulursa, genel sağlık durumu da bozulur.

Ruh sağlığını da kısaca şöyle tanımlayabiliriz. "Ruh sağlığı, kişinin kendisi ve çevresi ile sürekli uyum ve denge halinde olmasıdır."

Yetişkinler için yapılan ruh sağlığı tanımı, çocuklar içinde geçerlidir. Yalnız yetişkin ve çocuk ruh sağlığı arasında farklılıklar vardır. Çocuk sürekli büyüyen ve gelişen bir varlıktır. Değişik yaşlarda, çeşitli değişim evreleri gösterir. Çocukta gelişme dönemlerine özgü korku, inatçılık, kırcılık, dökücülük ve bazı problemler doğal kabul edilir. Aynı durumlar, yetişkinlerde anormal sayılır.

Çocuk ruh sağlığı, doğuştan itibaren çok önemlidir. Bebeğin anne sütü alması, sevgi dolu bir aile ortamında büyümesi, beden ve ruh sağlığının yerinde olması ilerdeki yaşamı için çok önemlidir. Çocuk bakıma ve korunmaya muhtaç bir varlıktır. İlk yıllar anneye bağımlıdır. Anne onun için herşeydir. Seven, koruyan, ona bakan ve besleyen biricik insandır. Sevgi çocuk için besin kadar önemlidir. Ailede sevgi gören çocuk mutludur, ruh sağlığı da yerindedir. Bu dönemde, çocukta temel güven duygusu yerleşmeye başlar. Annedeki huzursuzluk, çaresizlik, duygusal çelişkiler nedeniyle bebekle dengeli bir beraberlik kurulamazsa, bebekte beslenme, uyku ve gaz sancısı sorunları başlar.

1-3 yaşlarında, istemli hareketleri yapma yeteneğini kazanır. Alma-atma, tutma-bırakma gibi karşıt istemli hareketlerde kontrolü kazanmıştır. Tuvalet eğitimi bu dönemde önemlidir. Tuvalet eğitimi güçlükleri, öfke nöbetleri, anneden ayrılma kaygısı bu yaşlarda görülen problemlerdir. Bu yaşlardaki bir çocuk, bir oyuncakçı dükkanının önünden geçerken oyuncak ister ve alın-

mazsa, katılcaya kadar ağlar. Hatta öfke nöbetlerine kapılabilirler. Çocuk için olağan olan bu durum, bir yetişkin için anormaldir.

3-5 yaşları, çocuğun merak ve girişim dönemidir. Çevresini araştırır, keşfeder. Çocukta toplumsallaşma ve cinsel kimlik duygusu gelişir. Bu yaşlarda çocuk bencildir. Mantıklı düşünme yeteneği kısıtlıdır. Hayalle gerçeği ayıramaz. Anne ve babadan ayrı kalmaya dayanamaz. Somut düşünme evresindedir. Soyut düşünme yeteneği yoktur. Canlı ile cansız ayıramaz; herşeyi canlı sanır. Bir hayal dünyasında yaşar. Kardeşi ile onun fotoğrafı arasında bir fark göremez; ikisinin de canlı olduğuna inanır.

Ay'ı, güneşi, masayı, süpürgeyi, koltuğu, sandalyeyi canlı sanır. Bu yüzden süpürgeyi veya bir değneği at gibi kullanabilir. Çocuk her gelişim aşamasında ayrı özellikler gösterir, hızlı gelişim ve değişimlere uğrar.

1-5 yaşları arasında, bağımsızlık ve girişkenlik duygularının temeli atılır. Aşırı korkutma, cezalandırma, suçluluk duyguları gibi engelleyici tutumlar, bu duyguların olumlu gelişmesini önler. Erkek çocuk, cinsel organının babasınınki gibi olmasını ister, sonunda bir suçluluk duygusuna kapılır. Penisini kaybetmekten korkar. Kız ise, erkekler gibi bir penise sahip olamadığı için üzülür, bundan annesini sorumlu tutar. Gizli düşler kurar. Bu yüzden cezalandırılacağını düşünerek korku duyar. Aşırı yasak ve cezalandırma olmazsa kız ve erkek çocuk bu devreyi kolayca atlatır ve sakinliğe kavuşur. Bu dönem vicdanında gelişme dönemidir. Bu dönemde görülen problemler, mastürbasyon, korku ve suçluluk duygularıdır.

6-12 yaşları okul çağıdır. Çocuk okuma ve yazmayı öğrenir, çevresi genişler. Dili zenginleşir, sosyalleşmesi iyice ilerler. Öğrenmek, bir iş yapmak, sorumluluk almak ister. Kendi kültürünün özelliklerini ve teknolojiyi öğrenme evresine girmiştir.

Çocuk problemlerinin çözüldüğü olumlu bir ortamda yetişirse, normal gelişir, kişilik kazanır ve ruh sağlığı yerinde olur. Herhangi bir nedenle çocuk güvensiz bir ortamda sevgisiz, ilgisiz ve hoş görümsüz yetişirse bulunduğu ortama uyum sağlayamaz, mutsuz olur. Kimsenin kendisini sevmediğine inanır, aşağılık duygusuna kapılır. Bunun sonunda çeşitli davranışlara girerek uyumsuz duruma düşer. Bu uyumsuzluk, okul öncesi yaşta ki çocuklarda inatçılık, ilgi çekme, kavgacılık, yalancılık, hırsızlık, gibi davranışlara neden olur. Okul çocuklarında ise, okuldan kaçma, yalancılık, saldırganlık, hırsızlık, toplum kurallarını çiğneme şeklinde görülür.

Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi çocuk ruh sağlığı çok önemlidir. Ruh sağlığı yerinde olan bir çocukta kişilik gelişimi olumlu yönde seyreder, problemlerini kolayca çözümler. Kendisi ve çevresi ile uyumsuzluğa düşen çocuk çeşitli davranış bozukluklarına itilir, mutsuz olur. Özellikle 2-6 yaş çocuklarında, ruh sağlığını bozan faktörlerin olumsuz izleri hayatları boyunca devam eder. Bu nedenle ruh sağlığının önemi özellikle çocukluk yıllarında vazgeçilemezdir.

"Yaban Sılan Olur"

35 yıllık göçün tarihi

Ayşen Ertan

Uzun bir aradan sonra yine sizlerle bir aradayız. Bazı nedenlerle dergimizin çıkışı aksadı ama yaşam tüm hızıyla sürdü gitti.

Bu kez derginin sayfalarına kültür ve sanat cephesinden giriyoruz. Kültürsüz insan, sanatsız toplum olmuyor biliyorsunuz. Ne kadar kültürsüz kişi dediğimizde bile, bilmiyoruz ki, o insan doğduğu, yaşadığı ve bulunduğu yerdeki kültürle bir şekilde bezememiş olsun. Bunların zaman zaman somutlaşıp, yazılara, çizilere, görüntülere dökülmesi etkin hale gelmesi, diğer insanları mutlu eder, geliştirir ve onları takip ederler. Bu durum ressamı, yazarı, şairleri ortaya çıkarır.

Bu günlerde öylesi bir etkinlik güncel ki, size bundan sözeceğiz. Bu etkinliğin çıkış noktası Almanya'ya göç. Göçün 37. yılında Essen kenti Ruhrland Müzesi ve Türkiye'den göçün dökümantasyon merkezi ve müzesi, kısa adı ile DOMİT tarafından hazırlanmış bir sergi.

Bu sergi ile, Almanya'daki Türkler'in tarihinde çok hoş, bilinmeyen birçok şeyi öğrenme olanağı bulacağız.

15 Şubat'tan 2 Ağustos'a kadar, Pazartesi hariç hergün saat 10.00-18.00 arası, Perşembe günleri 21.00'e kadar ziyaret edilebilecek bu sergide bakın neler sergilenecek:

- Almanya'ya gelmiş işçilerin yanlarında getirdikleri ve işçi heimlerinde edindikleri ilk eşyaları,
- Türk ve Alman resmi belgeleri,
- Kişisel fotoğraflar, hatıra eşyaları,
- Bu süreç içinde gelişen kültüre ilişkin birçok öğeyi birarada görebileceğiz.

Bu çok heyecan verici bir olay olacak. Çünkü bu arada, 60'lı yıllarda Almanya'ya işçi gönderen ülkelerin arasında, en fazla vasıflı işçi gönderen ülkenin Türkiye olduğunu, her beş işçiden birinin kadın (tek başına gelmiş) olduğunu, Alman işverenlerinin Türk işçilerinden çok memnun olduklarından geri dönüş anlaşmalarını engellediklerini öğreneceğiz. Sergi ile ilgili, halen kitapçılarda da satışa sunulan bir de ka-

talog çıkmış. "Yaban sılan olur". Türkiye'den Almanya'ya göçün tarihi adlı katalog 424 sayfa ve 29.80 DM. tutarında. Krupp Vakfı'ndan Daimler Benz grubuna kadar birçok sponsor maddi yardımda bulunarak sergiye katkıda bulunmuş. Açıklamalı sergi ziyaretleri 15 günde bir pazar günleri saat 14.00'de Türkçe ve Almanca olarak yapılacağını duyuruyor yetkililer.

Diğer zamanlarda ücret karşılığında, müze sekreterliğinden 0201-8845200 ve Aytaç Eryılmaz'dan 0201-88 42 26 telefonlardan bilgi alınarak 20 kişilik gruplar halinde ziyaret edilebilecek.

Bunların dışında, yukarıda duyurduğumuz şekilde, büyükler 5 DM, öğrenci, emekli, çocuklar ve gençler 3 DM, işsizler ve 4 yaşından küçük çocuklar bedava. Aile olarak 10,- DM giriş ücretiyle Goethestr. 41, 45128 Essen adresindeki Ruhrlandmuseum'da izlenebilir.

Hepimizi yakından ilgilendiren bir dönemi bir çırpıda görmek, tabii algılamak sonra üzerinde düşünmek, bundan dersler çıkarıp, daha sonraki yaşama ışık tutacak noktaları geliştirerek daha iyiye varmak bu sergiyle beraber yapacağımız işler olacak eminiz. Bu nedenle içtenlikle sergiyi görmenizi tavsiye ediyoruz. Hoşçakalın...

Bir Kadın Yazarımız

Nazlı Eray

Kadın Eserleri Kütüphanesi e Bilgi Merkezi, Çağdaş Türk Edebiyatı'nda Kadın Yazarlar Broşüründen alınmıştır.

1945'de doğdu. Roman ve öykü yazarı. İngiliz Kız Ortaokulu, Arnavutköy Kız Koleji ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. "Uluslararası Yazarlar Birliği"nin konuğu olarak ABD'ye davet edildi. Ertesi yıl Iowa Üniversitesi'nin konuğu olarak yeniden ABD'ye çağrıldı. Üniversitede "Yaratıcı Yazın" dersleri verdi. Öyküleri Türk Dili, Varlık, Oluşum, Yazko Edebiyat, Metis Çeviri vb. dergilerde yayımlandı. 1975 yılından bu yana sürekli olarak yazmaktadır. Öyküleri İngilizce, Fransızca, Almanca, Çekçe, Japonca, Hintçe'ye çevrildi. Halen radyo programları için oyunlar yazmakta ve iki TV programında metin yazarı ve program danışmanı olarak çalışmaktadır. Güneş ve Cumhuriyet gazetelerinde köşe yazarlığı yapmıştır. 1978'den bu yana Türkiye Yazarlar Sendikası'na üye ve Iowa Üniversitesi'nin onursal üyesi olan yazar, aynı zamanda Uluslararası Pen Kulübü'nün de üyesidir. "Ankara Film Festivali, Kısa Metrajlı Filmler" yarışmasında jüri başkanlığı yapmıştır. Evlidir ve ikiz kız çocukları vardır.

Romanları: Pasifik Günleri, 1980, **Orphee** 1982, **Deniz Kenarındaki Pazartesi** 1984, **Arzu Sapağında İncek Var** 1991, **Ay Falcısı** 1992, **Yıldızlar Mektup Yazar** 1993.

Öykü Kitapları: Ah Bayım Ah 1976, **Geceyi Tanıdım/Erost-ratus** 1979, **Kız Öpme Kuyruğu** 1981, **Hazır Dünya** 1983, **Eski Gece Parçaları** 1985 **Yoldan Geçen Öyküler** 1987 (1988 Haldun Taner Öykü Ödülü), **Aşk Artık Burada Oturmuyor** 1989, **Kuş Kafesindeki Tenor** 1991.

"Kadın olduğumu hiçbir zaman unutmam. Bana doğuştan takılmış eşsiz bir mücevherdir o. Kiminin gözünü kamaştırır, kiminin farketmediği. Tüm güzellikler, çiçekler, parfümler, kürkler, takılar. Çocuk doğurmanın eşsiz büyüü... Ve tüm bunların yanında umutsuzluk, yalnızlık, gurur... İşte hepsi benim için yaratılmıştır. Kadın için!

Tüm bunları yalnızca yazarken unutmurum. Hepsini silinir. Kalemimin ucundaki sonsuz özgürlük; düşlerim ve gerçeklerim... Sayfalara bir insan olarak içsuyumu akıtırım. Sanki her kitaptan sonra ölecekmişim gibi. Sanki paylaşmaya çalıştığım son nefesimle soluk soluğa" diyor.

.....

İlk iş olarak halkın okuduğu günlük gazetenin

küçük ilanlar sayfasına şöyle bir ilan verdik.

.....

Gazete ilanının çıktığı gün, telefon hiç durmaksızın çaldı.

Ben dışdaki bölmede oturup telefona bakıyor, başvuruda bulunan kadınlardan kaçan erkeğin kılı, saç teli, tırnağı, kirpiği gibi gerekli ayrıntıları getirmelerini istiyordum.

Bir iki gün içinde, düzenli bir kart sistemi kurmuştum. Başvuran kadına ilkin kaçan adamın tüm eşkalini tarif ettiriyor, notlar tutuyordum.

.....

Bir keresinde bir kasabın karısı, kocasının sakalının bir parçası ile gelmişti. Anlattığına göre kasap yaşlıydı, ama ayartmışlardı onu işte. İyi para kazanıyordu, tatlı dilliydi.

Notlarıma bakıyordum; işaret parmağı kopuk, altmış yaşlarında, evinde evhamlı ve sinirli mizaçlı, kır saçlı, Arnavut kökenli, evden çıkmış, gidiş o gidiş.

Nizami bey, içerideki bölmeden kasabı bir saatte meydana çıkartıvermişti. Karısı ellerini öpüyor, heyecandan ne yapacağını bilemiyordu. Beyaz kasap önlüğü ile duran adama sınıksı sarıldı. Birden bağırdı:

"Feyyaz! üstünden o et kokusu gitmiş. Mis gibi kokuyorsun!"

.....

İşte o gün tuhaf olaylar oldu. Yaşlı kadın kocasının dışarıya çıkmasını heyecanla beklerken, kapı açıldı ve Nizami bey, kaçan hacı adayı ile dışarıya çıktı.

Kadın ilkin şaşırıldı. Hiç yaşlanmamıştı kocası. Saçında bir tel beyaz yoktu. Aynı Nizami bey'e verdiği gençlik fotoğrafındaki gibiydi. Ama uysal uysal kapının eşğinde duruyor, kadına bakıyor-

du.

Kadıncağzı:

"Namigar! Hiç yaşlanmamışsın. Bak ben çöktüm. Yaşam beni nasıl yıprattı" diye ağlamaya başladı.

.....

İşte böyle. Bu yoğun çalışmamız sürüp gidiyor.

Hanımlar, eğer gereksinirseniz MUTLULUK KLİNİĞİNE mutlaka uğrayın. Çekinmeyin. Ben oradayım. Size randevu verebilirim.

(Aşk Artık Burada Oturmuyor adlı kitabındaki "Mutluluk Kliniği" öyküsünden)

Not: Nazlı Eray, 08.03.98'de saat 15.00'de RAA'nın salonunda bizlerle birlikte.

Adres: RAA Florastr. 26 • 45881 Gelsenkirchen

Bir Sanatçımız

Safiye Ayla

(1917 – 1998)

Öksüz mektebinde okuyan, oradan evlatlık olarak çıkan Safiye Ayla daha 13 yaşındayken üne kavuşur.

İlk Türk Sanat Müziği hocası Mustafa Sunar idi. İlk kez 30'lu yıllarda plak çalışmaları yaptı. Yesârî Asım Ersoy'un "Onun sevda yaratan gözleriyle" isimli bestesi ile bir ay gibi kısa bir süre içerisinde Türkiye'de meşhur oldu. 25 yaşındayken Ekrem ve Reşit Rey'lerin yazdığı Alabanda'da oynadı. 75 yaşındayken aynı oyunu tekrar etmek istediysede geçirdiği kaza nedeniyle gerçekleştirilemedi. Atatürk tarafından sevilen bir sanatçı olduğu herkes tarafından bilinir.

Hayatında korkuya hiç yer vermemiş insanın inancıyla herşeyi başaracağına inanan Safiye Ayla, genç sanatçılara örnek olacak bir iş disiplinine sahipti. Yaşının hayli ilerlemiş olmasına rağmen Atatürk'ün olduğu her yerde ben varım diyerek konserlere coşkuyla katılmıştır. Genç sanatçıların, ünlü olduğu kadar alçakgönüllü olan Safiye Ayla'yı kendilerine örnek almaları kendilerine çok şey kazandırır.

Sinema sanatının büyük ustası

- 1889- Charlie Chaplin -1977-
(ŞARLO)

Nesrin Görsev

Sinema sanatı 20. yüzyılda gelişmiş, kendinden önce yaygınlık kazanmış bulunan roman, resim, heykel, müzik, tiyatro, mimarlık gibi çeşitli sanat dallarını içeren ve kaynaştıran bir sanattır.

Sinema başlangıçta ilginç bir deney ya da basit bir eğlence türü olarak görülüyordu, ilk film gösterileri laboratuvarlarda veya evlerde birkaç kişilik toplantılarda yapılıyordu. Hızla artan ilgi karşısında geniş salonlarda halka açık paralı gösteriler düzenlenmeye başlandı. 20. yüzyılın başlarında önemli bir ticaret ve sanayi dalı durumuna geldi.

Bu arada sinemaya adını altın harflerle kazdıran ve unutulmayacak bir usta doğdu: CHARLIE CHAPLIN (Çarli Çaplin).

1927'ye kadar filmler bütünüyle sessizdi. Bu dönemde mim sanatının (sözsüz olarak sadece yüz ifadeleri) ve jestlerle (vücut hareketleriyle) bir öyküyü canlandırma sanatını sessiz sinemada en iyi uygulayan sanatçılardan biri Charlie Chaplin olmuştur.

O'nun büyüklüğü usta bir sinema oyuncusu olmasının yanı sıra, fikirlerinin rejisörlüğünü, senaristliğini üstlenmiş olması ve daha ilerde sesli sinemaya doğru geçiş sırasında filmlerinin müziğini de yapıtların bütünlüğü içinde kendisinin hazırlamış olmasıdır.

(1889-1977) Charles Spencer Chaplin Londra'da doğdu. "Şarlo" adıyla ünlü olan Chaplin, sinema tarihinde önemli bir film yapımcısı ve büyük bir güldürü ustasıdır. 80'den fazla filmin senaryosunu yazdı, yönetti, yapımcılığını üstlendi ve bu filmlerde rol aldı. Üzerinden düşen pantolonu, melon şapkası ve kıvrık bastonuyla gülünç ve sevimli bir karakter olan "Şarlo" insanları güldüren, güldürürken düşündürülen ölümsüz bir kahramandır.

Annesi ve babası da müzikhol oyuncularına olan Chaplin, ilk kez beş yaşındayken sahneye çıktı. Çocukluğu yatılı okullarda ve yetimhanelerde geçti. Bu arada gezgin tiyatrolarda geçici işler buldu. 1913'te bir İngiliz kumpanyasıyla Amerika turnesindeyken sinemaya geçti ve bir daha sahneye çıkmadı. 1914'ten itibaren çevirdiği 35 filmde "Şarlo" tipini ortaya çıkardı. Her ülkeden insanı hırpani hali ve sarsak görünüşüyle etkileyen bu karakter öyle başarılı oldu ki, Chaplin bir süre sonra filmlerini kendi yönetmeye başladı. Şarlo Serseri 1915; Şarlo Polis 1917; Şarlo Asker 1918; Yumurcak 1921; Altına Hücum 1925.

"Şarlo" karakteri Chaplin'in en büyük filmlerinden ikisinde, bazı bölümleri sesli olan Şehir Işıkları 1931; ve Asri Zamanlar 1936; da görüldü. Bir aşk öyküsü olan Şehir Işıkları hem gülünç, hem de acıklı sahneleriyle büyük bir başarı kazandı. Sesli film niteliğini daha çok taşıyan Asri Zamanlar çağdaş sanayi toplumu üzerine bir yergidir.

Chaplin'in Adolf Hitler'i canlandığı, siyasal yergi niteliğindeki Şarlo Diktatör 1940; gerçekleştirdiği ilk sesli filmi. Amerika'da bundan sonra, yalnızca Monsieur Verdoux (Mösyö Verdo 1947) ve Sahne Işıkları 1952; adlı iki film yapabildi.

Bu ülkede yaşam Chaplin için giderek güçleşiyordu. ABD uyruğuna geçmemiş olması ve siyasal görüşleri yüzünden 1952'de eşi Oona ve dokuz çocuğuyla İsviçre'ye göç etti. Bundan sonra Amerika'ya yalnızca bir kez, 1972'de Sinema Sanat ve Bilim Akademisi'nin verdiği özel ödülü almak için gitti. 1975'de Chaplin'e İngiltere'de "Sir" ünvanı verildi.

"Şarlo"nun filmlerini seyretmek isteyenler, belediye kütüphanesinde onları çeşitleriyle bulabilirler.

Zekayı okula bırakmayın!

Derleyen: Seval Yıldırım

Kaynak: Bilgimatik, Sayı: 4

Bebekler, doğumdan ilk altı aya kadar inanılmaz bir zeka gelişimi gösterirler. Bu potansiyeli en iyi şekilde değerlendiren aileler, çocukların zeka altyapılarını mükemmelen oluşturabilirler.

Bebektir, ne yapsa yeridir diye düşünenlerden misiniz? Ya da bebektir biz yanında ne yaparsak yapalım zaten anlamaz diye düşünmekte ısrar mı ediyorsunuz? Eğer böyle düşünüyorsanız bebeğinizin vay haline! ABD'de zeka gelişimi üzerinde yapılan son araştırmalar, bebeklerdeki zekanın doğumdan 6 aya kadar çok hızlı bir gelişim gösterdiğini ortaya koyuyor.

Bebeklerin zeka gelişimlerini birinci dereceden belirleyen kişi, anne. Anne ne kadar eğitilmiş ve bebek için neyin ne zaman yapılması gerektiğinin farkında ise, bebekteki gelişim hızı o denli mükemmel yakın oluyor. Bu durumda annelerin kalitesi toplumu oluşturan bireylerin kalitesinin de belirleyeni durumuna geliyor. Yani bir bakıma "Toplumlara çağ atlatanlar, annelerdir" demek çok da abartılı bir söz değildir.

Çocuklar bir bilgisayar gibi düşünülebilir. Bilgisayar kullanmayı bilmeyen biri, en fazla o bilgisayarın ekranını açabilir. Ancak bilgisayarınıza sistemin temelini oluşturan ana programı yüklerseniz, bilgisayarınız bilgileri işlemeye ve istediğiniz yönde sınıflamaya başlayacaktır.

İşte insanlar da ilk üç yaşlarına kadar bu bilgisayarın ana programının yüklenmesi gibi, bilgisayara göre çok, çok daha karmaşık bir ana program yüklenme süreci ya-

şıyorlar. Ancak hemen şunu hatırlatmak gerekiyor. Üç yaşına kadar zeka gelişimi çok önemli diyerek çocuğunuzun üzerine gereğinden fazla yüklenmenin ve onu strese sokup germenizin hiç anlamı yok, aksine zararı var.

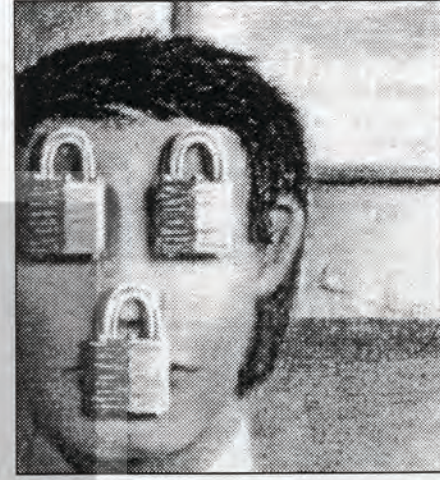
Burada bir çelişkiyle karşılaşıyorsunuz. Diyeceksiniz ki, "Üzerine fazla düşmeyeceğiz çünkü çocuğa zarar verebiliriz... Üzerine hiç düşmez onu kendi haline bırakırsak bu da olmaz diyorsunuz... Peki ne yapmamız gerekiyor?"

1- Bebeğinize, evrenin merkezinde kendisinin bulunduğunu hissettirin! Bunu için onunla özellikle gözlerinizle ilişki kurun. Göz göze gelmeye çalışın.

2- Bebeğiniz oyun oynarken, illa siz de onunla oyun oynamak zorundaymış gibi davranmayın. Yani ona oyunu sırasında yön vermek, şunu, bunu yapmasını istemek yerine onun yaptıklarına siz uyum sağlayın.

3- Bebeğinizin yaptığı işin siz de bir parçası olun. O şarkı söylüyor ve varsaydığı bir müzik aletini çalışırsa siz de şarkı söyleyin ve ona eşlik edin.

4- Televizyonlardaki "çok özel" programlarını boş verin ve bebeğinizle aranızda çok özel zamanlar yaratın. Bu tür paylaşımlar anne ile bebeği arasında çok az olur. Günlük hay, huy içerisinde bebek ile anne arasında böylesi çok özel anlar arayışı da neredeyse zul addedilir. Ama öyle zamanlar yaratın ki çocuk o anlarda sizin kucağını-

za oturup dünyanın en mutlu dakikalarını geçireceğini bilsin.

Bebekler başlangıçta bizim kullandığımız sözcükleri anlamıyor gibi görünüyor. Sözcükleri anlamıyor ama onların renklerini çıkartabiliyor. Örneğin küfür sözcüklerini duyduğunda bunların kızgınlık anlarında söylenmiş kötü sözler olduğunu ve kendisi de kızdığında bu sözcükleri kullanabileceğini sezineleyebiliyor. Ya da sevgi anlarında kullanılan "seni seviyorum" sözü, onun üzerinde de çok etkili olabiliyor. Çünkü "seni seviyorum" ancak gerçekten sevme durumu varsa edilen bir laf. Ve bu laf edilirken vücut dili, gözlerin parlaklığı, yüzdeki ince gülümseme ve sesin tonu çok önemlidir. Bu durumda ev içerisindeki kişilerin kullandıkları sözcükler çocuğun zeka gelişimi üzerinde çok özel bir belirleyicilik kazanıyor.

Aileler genellikle, çocuklarının başarısı için iyi bir yuva, kreş, ilkokul arayışı içerisinde çırpınıyor. "Aman çocuğumuz şu kreşe gitsin, bu ilkokulda okusun" diye çırpınmak, eğer çocuğunuza iyi bir zeka altyapısı vermedi iseniz çok da anlamlı değil. Çünkü eğitim öncelikle evde başlıyor, okuldaki eğitim bunun üzerine inşa ediliyor.

Çevreyi koruma konuları, okullarımızda uzun bir süreden beri derslerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Çöp sorunu, orman ölümleri ve iklim felaketleri gibi kimi terimler öğrencilerin çoğu için artık yabancı sözcükler olmaktan çıkmıştır. **Ama: Sadece bilmek yetmiyor!** Çevre konusunun evrensel bağlamda bilinmesi ne kadar önemliyse, bizlerin tek tek bireyler olarak çevre bilincini bir davranış, yaşam şekline dönüştürmesi de o kadar önemlidir. Sonuç olarak çevreye karşı işlediğimiz çok çeşitli "küçük" günahların veya gösterdiğimiz ihmalkarlıkların toplamı, genelinde hiç de küçümsenmeyecek büyük hasarlara yol açar.

Etkin bir çevre korumacılık, günlük yaşamın küçük denilen ayrıntılarından başlar. Hatta çevre korumaya yönelik ilk adımlar, okulun günlük yaşamında atılır. Bunlarla ilgili bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

• Defterler

Daha defterine yazı yazarken kağıt israfından sakınmaya çalışan kimse (mesela boş sayfa bırakmayarak) çevre korumasına katkıda bulunmuş olur. Özellikle eski kağıtlardan üretilen kağıtların kullanılması çevreye yararlıdır, çünkü bu kağıtların üretiminde diğer beyaz kağıtlara oranla daha az kimyasal madde su ve enerji kullanılır.

• Defter ve Kitap Kılıfları

Defter ve kitap kılıfları çoğunlukla yapay maddelerden oluşur. Bunların üretimi çevreye yük olup, zaten sınırlı miktarda mevcut olan üretim hammaddesi (petrol) ziyan edilir. Ayrıca sentetik maddeler çöp depolarında hemen hemen hiç çürümeyip, yakıldıklarında da çeşitlerine göre zehirli artık gazlar çıkarırlar. Bu yüzden böyle kılıflardan olabildiğince tamamen vazgeçilmeli. Seçenek olarak kitapları çeşitli renklerdeki kağıtlarla korumalı.

Bunun dışındaki ciltlerle okul defterlerinin kaplanmasından tamamen vazgeçilmelidir.

Kısa süreli kullanımları için kendi kapakları da yeterlidir.

Karton dosyalar da, yapay maddelerden yapılan dosyaların gördüğü tüm işleri görür.

• Kalem Çantaları

Kalemleri, kalemtraşları, silgi vb. korumak için, yapay maddelerden yapılan kalem çantaları yerine, doğal boyalarla boyanmış deri kalem çantaları, çevre koruması ve uzun süre dayanıklılığı açısından tercih edilmelidir. Seçenek olarak ketenden veya bezden imal edilen daha ucuz, fakat iç bölmeleri olmayan kalem çantaları alınabilir. Kalem çantalarını içi boş satın alıp içini çevreye zarar vermeyecek, gerçekten لازم olan gereçlerle doldurunuz. Piyasadaki kalem çantaları çoğunlukla hiç gereksiz veya belki ilerde gerekebilecek okul gereçleriyle doludur.

• Kalemler

Keçe ve fitilli kalemler, ciltle temasta alerjik etkileri görülebilen çözücü ve diğer bazı kimyasal maddeleri (belki Formaldehid) içerebilirler. Ayrıca bu tür kalemler çabuk tükenip çöpe atıldıkları için depolarda sorun olurlar.

Buna karşın renkli kalemler çevreye, sağlığa zararsızdır. Kurşunkalemler de çevre dostu kalemler grubuna dahildir. Yalnız bunların dışı boyalı olmayanları tercih edilmelidir, çünkü boyalı kaplamalardaki renk maddeleri sorun yaratabilir. Bunlar, kalem uçlarının çığnenmesiyle vücudumuza girebilen ve uzun süre atılmayan zehirli ağır metalleri içerirler.

Tükenmez kalemlerde %40 oranında sağlığı tehdit eden anilin boyaları bulunur. Buna karşın suda dağılan mürekkep içeren dolma-

kalemler çözücü maddeler içermezler. Bu tür mürekkepler zehirsiz ve çevre dostudur. Ayrıca tekrar tekrar doldurulabilen pistonlu/dolmakalemler veya mürekkep tüpçükleri değiştirilerek doldurulabilen dolmakalemler tercih edilmelidir. Böylece sentetik çöplerde büyük tasarruf sağlanmış oluruz.

• Silgiler

Doğal kauçuktan üretilmiş silgiler satın alınız. Buna karşın göz alıcı sentetik silgiler, büyük oranda yumuşatıcı içeren PVC'den imal edilmişlerdir. Yumuşak PVC'ler ise, üretimlerinde ve çöp olarak imha edilmelerinde çevreye yük olurlar. Ayrıca ağıza alındıklarında yumuşatıcı maddenin ayrışıp vücutta toplanma tehlikesi vardır.

• Kalemtraşlar

Çevre dostu kalemtraşlar boyanmamış ağaçtan imal edilmişlerdir. Metalden olanları da alınabilir. Metal olanların imalinde çok enerji kullanılması karşın, uzun ömürlü olduklarından avantajlı yanları vardır.

• Cetveller

Plastik cetveller yerine boyanmamış ağaç cetveller satın alınmalıdır.

• Yazım Yanlışlarını Düzeltme Sınavı

Defterdeki yazım yanlışlarının ve lekelerin bir düzeltme sıvısıyla kapatılması oldukça kolaydır. Ancak bu tür maddeler sağlığa zararlı çözücüler içerdiklerinden kullanılmamalıdır. Çözücüler kururken buharlaşırlar, yani kağıttan başka havaya da karışırlar. Böylece kullanan kişi zararlı buharları ister istemez teneffüs eder. Bunun için yanlışlar çizilip yanına veya üstüne doğru sözcüğün yazılması daha iyidir. Bu şekilde bir düzeltme mümkün değilse bile, en azından asıl maddesi su olan bir düzeltme sıvısı kullanılmalıdır.

• Yapıştırıcılar

Birçok yapıştırıcılar, derinden solunumları halinde sağlığa büyük zararlar veren kimyasal çözücü maddeler içerir. Bu yüzden çözücü maddeleri içermeyen, ana maddesi su olan sıvı yapıştırıcılar kullanılmalı veya kalem yapıştırıcılara öncelik verilmelidir.

Yani çözücü maddeler içeren yapıştırıcılar kullanılmamalı, eldekiler Gelsenkirchen Temizlik Dairesi (Gelsenrein) tarafından özel olarak toplanan zararlı maddelerle birlikte atılmalıdır. Bu tür yapıştırıcıların artıkları, tüpleri günlük ev çöpleriyle atılmamalıdır.

• Hesap Makinaları

Cep hesap makinasına ihtiyaç duyuyorsanız, enerjisini güneşten veya ampulden sağlayan hesap makinalarından satın alabilirsiniz. Böylece çok zehirli ağır metaller içeren pillerden tasarruf edilmiş olunur. Ağır metallerin çok küçük bir miktarı bile insanlar, hayvanlar ve tabiat için zararlıdır. Eski boş pilleri bunun için hiçbir zaman normal ev çöplerine katmayın. Temizlik İdaresinin (Gelsenrein) "Özel Çöp Toplama" yerlerine veya dükkanlara veriniz.

• Yiyecek ve İçecekler

Bu alanda, mesela depozitli şişelerdeki içecekleri alıp, metal kutulardakini dükkanın raflarında bırakarak çöp oluşmasında büyük oranda tasarruf sağlanabilir.

Okul veya iş için yanınıza aldığınız kahvaltılık ekmekler, her zaman tekrar kullanılabilir kutularda taşınmalı.

Daha geniş bilgi için Gelsenkirchen Belediyesi Çevre Koruma Danışmanlığı Bürosu'na telefonla ya da şahsen başvurabilirsiniz.

Telefonla arayarak görüşmek için randevu alabilirsiniz.

Tel.: 0209/169 - 40 99

Acı Bir Kayıp

Canımız, sevdiğimiz,
en değerli varlığımız

Toprak Ana

Hepimizin en yakınıdır o... Adına "Toprak", soyadına "Ana" derdik...
O olmadan ne ol bilmez, ne kuş uçardı, ne böcü böcek, ne de insan yaşardı...
Onu yitirirsek hüriyetimiz olmazdı, bağımsızlık hiç olmaz, demokrasinin anlamı kalmazdı. Eğitim, artık kaç yıl yaparsan yap, işe yaramazdı!

Ve her sağanakta olduğu gibi toprağımız bir kez daha öldürüldü! Gelin, vatan toprağının ölümünden en çok sorumluluk duyması gerekenleri uyatalım!
Onlar yıllardır TBMM çatısı altındadır ve biz her yağmurda sellerle milyonlarca tabut dolusu toprağın cenazesini kaldırıyoruz.

Aşağıda numaraları yazılı olan sorumlulara hepimiz birer başsağlığı, lakı çekelim, belki üzülmü, duyulanı, kendilerine gelirik.

TÜRK ULUSU BAŞIN SAĞ OLSUN

TEMA

Üzerinize yazıfı olmayan işlere karışın,
Türkiye çöl olmasın.

*Bu yayımda da yine sırasıyla: "İzmirde sağ olsun" anemini. Soruşturması ve bu numaralar:
TBMM Başbakan Sayın Mustafa Kemal: (0312) 420 51 65, Başbakan Sayın Mesut Yılmaz: (0312) 417 04 76,
Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Ecevit: (0312) 419 51 45, Başbakan Yardımcısı Sayın İsmet Sevil: (0312) 332 07 07,
BP Genel Başkanı Sayın Necmettin Erbakan: (0312) 287 74 65, DTP Genel Başkanı Sayın Tuncu Çiller: (0312) 420 52 97,
CHP Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal: (0312) 468 99 90, DSP Genel Başkanı Sayın Hüsnü Sami Çelebi: (0312) 442 12 53,
BSP Genel Başkanı Sayın Abdullah Yılmaz: (0312) 420 54 12, MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli: (0312) 417 36 42.

Bir Öykü

Hayır dua

Birsen Samancı

Bir ramazan akşamıydı. Uzun yaz gününün aç geçen saatlerini geride bırakmış, nefesine hakim olabilmenin huzuru ile yemeğimi yemiş ve soframı kaldırmış, bulduğum da yıkamıştım. O zamanlarda arzu ettiğim yiyecekleri soframda görebilmek benim için oldukça güç hatta lükstü. Önüme bir yumurta, bir tas yoğurt getirebilmek için savaş veriyordum. O günlerin acısından bu gün bile titizlikle koruduğum ekmeğimin, bir parçacığını dahi atmıyacak şekilde, özenle yiyeceğim kadarını kesiyorum. Herşeye rağmen kalmışa saklıyorum.

Gençliğimin en güzel yıllarını yemeğimi bulabilmek ve güzel giyinmek isteğiyle geçiriyor, bazı kez de halimden memnun kalmamı kendime aşıyorum:

"Gelecek günlerimde en büyük sıkıntım inşallah sadece para olarak kalır." diyordum. Umut doluydum ve güzel günlerin geleceğine inanıyordum. Bir küçük radyo bile bana mutluluk veriyor, kaybolan yıllarım olduğuna inanmıyor, bilemiyordum. İnsanı yaşama bağlayan sadece umutlarıydı benim için ve erişeceğime inandığım isteklerim vardı.

O akşam odamın köşesine koyduğum divanıma yerleşip bir yanıma elişimi, bir yanıma kitabımı almış ve hemen elimin uzanabileceği bir yerde küçücük radyomu açmış hem dinliyor, hem de arzu ettiğim çalışmayı yapıyordum. O sırada kapı zili çalındı. Benim kapımı öyle pek çalan olmazdı. Akşamları ev gezmelerine gitme huyum olmadığı için bana da gelen olmazdı. Zaten misafire ikram edecek bir şeyim olmazdı.

Kapı zili beni her zaman heyecanlandırmıştır. Hayal dünyamda zannederim ki hep beklediğim biri gelecektir. Gördüğüm zaman da çok sevineceğimdir. Ama kapım en az oniki basamak aşağıda olduğu için pencereden baktım. Kapıda yaşlı bir kadın vardı. Yukarıdan aşağı seslendim.

"Kimi arıyorsunuz?" Belki ev sahibine falan gelmiş olabirdi.

"Kızım biraz aşağıya iner misin?" Çaresiz aşağıya indim, kapıyı açtım. Karşımda ayağında şalvar, başında siyah örtmesi ile yaşlı bir kadın duruyordu.

"Buyrun" dedim. O gayet durgun bir ifade ile:

"Kızım bana bir dilim ekmekle, bir bardak su verir misin? Daha orucumu bozmadım, ekmek alacak param da yok, köye gidiyorum." dedi. Köyü oldukça uzaktı.

Adeta bir masal yaşıyormuşum gibi geldi. Böyleleri masallarda çok olurdu. Ağır yükünün altında ezilen bir ihtiyara yardım eden güzel bir kızın gülünce yanağında güller açtığı, konuşunca ağzından altınlar saçıldığı. Ya da yaşlı kadının testisini kıran padişah oğluna yaşlı kadının bedduası:

"İnşallah üç portakalı buluncaya kadar yüzün gülmez." Nedense bu iyi ya da kötüyü veren ille de yaşlı kadınlar olurdu.

Hayatımda, aç olduğumu gördüğüm hiç kimseyi eli boş çevirmemişimdir. Bu annemin bana öğrettiğidir. Hele annem, yemek yedirmek için neredeyse yoldan geçenleri bile çevirirdi. O da babasının her gelene açık ramazan ve bayram sofralarından öğrenmişti.

"Teyze eve gel de evde ye." dedim. Onu aldım yukarı çıkardım. Hiçbir zaman evime öyle bol bol yiyecekler alamadım, adeta utanarak:

"Kusura bakma teyze fazla bir şey yok ama gene de bir şeyler verebilirim." dedim.

Beyaz peynir, zeytin, ekmek, yağ, su koydum. Evde fazladan bir yumurta bile yoktu. Utancım tazelandı:

"Vallaha özür dilerim. Evde ne varsa önünde duruyor, daha olsa daha koyardım." dedim. O sakın sakın yemeğini yerken;

"Daha ne olacaktı kızım? Peynir, zeytin, yağ, ekmek, su da var beş çeşit eder. Allah razı olsun." dedi. Yemeğini yedikten sonra tekrar dua edip gitti.

Ben bu olayı üzerinden otuz yıl geçmesine rağmen, hiç unutmadım. Bu günkü rahatımı, istediğimi alabilir durumumun sebebini sanki o kadının ettiği dualarmış gibi düşünürüm. İnsanoğlunun ne zaman muhtaç kalacağını bilmediğim için korkar ve huzursuzlanırım.

Mostar'dan Göreme'ye

Melda Özverim

Bu sayımızda Mostar'dan Göreme'ye dizimiz sona ermektedir. Dergimizi her yönden destekleyen sevgili Melda Özverim'e teşekkür eder başarılar dileriz.

Yolumuz bizi Side'ye götürüyor. MÖ 7. asırda buraya İzmir civarındaki Yunanlılar yerleşmiş ve Side'yi bir liman kenti haline getirerek buranın yerli halkıyla öyle karışmışlar ki yerli dil ile Yunancanın karışımı yeni bir lehçe doğmuş. MÖ 333 yılında İskender, daha sonra Romalılar burasını işgal etmiş ve MS 2-3 yüzyıllarında bir ticaret limanı olarak en parlak devrini yaşamış. Roma İmparatorluğu'nun zayıflaması ile Side limanı da önemini yitirmiş.

Antalya'ya geçip Kaş'a doğru yol alıyoruz. Akşam vakti Kaş'a varıyoruz. Burada bizi büyük bir sürpriz bekliyor. Bir kaç sene evvel buradan geçtiğimizde sessiz, sakin bir köy havasında olan Kaş, bir turizm merkezi, bir yat limanı olmuş. Turistler Kaş'ı işgal etmiş. Burası bir ikinci Bodrum olma yolunda. Marmaris'e vardığımızda bizi pırıl pırıl, temiz, sevimli, civil civil hareketli bir sahil ilçesi karşıladı. Akşam mehtap çıkıyor denizin yüzeyinde pıriltılı bir yol meydana getiren ay tam yuvarlak.

Ertesi sabah yola istemeyerek çıktık. Çine, Aydın, Nazilli, Denizli üzerinden Pamukkale'ye giderken Aydın'a giriyoruz. Aydın'ın yakınında antik Tralles şehrine gidiyoruz. MÖ 5. yüzyılda İranlılar'ın hüküm sürdüğü bu şehir MÖ 4. yüzyılda İskender tarafından işgal edilmiş.

Pamukkale'ye doğru yol alıyoruz. Birden karşımıza bir doğa harikası çıkıyor. Pamukkale-antik Hierapolis!... Fevkaledede güzel bir manzara. Etraf bembeyaz, kireçli ve karbonik asitli suyun sıcaklığı 35°C. Yeryüzünün soğuması nedeniyle Kalsiyumbikarbonat suda erimeyen Kalsiumkarbonata çevriliyor. Kireç ise beyaz, kar tanesi görünümüne bir şekle giriyor ve bu tortu teras halindeki beyaz kalk sinteri teşkil ediyor. Sinter çok büyük bir alana yayılmış, yer yer banyo küveti şekline girmiş. Buralara toplanan sular kalp, dolaşım, hazım ve romatizma hastalıklarına şifalı banyolar olmuş.

MÖ 190 yılında Bergamalı Kral II. Eumenes Hierapolis'i kurmuş. Romalılar devrinde burası, başlıca endüstrisi tekstil olan zengin bir il olarak gelişmiş. MS 17. yüzyılda zelzele sonucu yıkılan şehir Romalılar tarafından tekrar onarılmış. Selçukluların istilasından sonra halk bu yöreyi terketmiş.

Yol bizi Afyon Karahisar'a götürüyor. 74.600 nüfuslu il koyu renkte bir kaya silsilesi sarmış. Kayaların tepesinde 1219-1237 yıllarında I. Alaeddin Keykubat devrinden kalma kalıntıları görülüyor.

Afyon'un müzesi çok zengin ve ilginç. Müzede maden devrinden Hitit, Helenistik ve Bizans devrinden kalma eserler görülebildiği gibi müzenin bir bölümünde de Selçuklular zamanından kalma mezarlar, lahitler bulun-

yor. Afyon'un parkında Dumlupınar savaşı anısı anıtın gövdesinde Atatürk ve Generalleri İsmet İnönü ve Fevzi Çakmak'ı gösteren bir levha bulunuyor.

Afyonkarahisar-Kütahya yolu üzerindeki köyler fakir, evler ilkel. Ortalık çorak görünüyor fakat arazi ekilmiş ve bol sayıda Kocabaş hayvan görülüyor.

Kütahya 1016 metre yükseklikte Acem dağının kuzey eteğine kurulmuş. Burada seramik sanayi gelişmiş, güzel şeyler bulunuyor.

İskenderin İran seferinde uğradığı Kütahya Bizanslılar devrinde bir kale imiş. Malazgirt yenilgisinden sonra (1071) Selçukluların eline geçmiş, az bir zaman sonra Germian beylerinin (1302-1428) başkenti olmuştur.

Burada bulunan Ulu Camii 1411 yılında Mehmet Çelebi tarafından babası I. Beyazıt'ı anma amacıyla inşa ettirilmiştir.

16. yüzyıldan kalma Kavaflar Pazarı ve 1434 yılında yapılmış olan İshak Fatih Camii görülmeye değer birer sanat eseri.

Anadolu yolculuğumuzun son uğrağı İznik'e varıyoruz. MÖ. 4. yüzyılda İskender'in başkomutanı Antigonus tarafından kurulup Antigoneia adı verilen İznik'in ismi daha sonra Diadochen Lysimachos'un kızı Nikaia'ya ithaf olarak değiştirilmiştir.

Nikaia, Nikomedia'nın (bugün İzmit) kuruluşuna kadar (MÖ 264) Bithynien eyaletinin başkenti olmuştur. Bithynien'in Roma İmparatorluğu'na katılmasından sonra Nikaia en verimli devrini yaşamış. MS 123 yılında şehir zelzele sonucu yıkılmış. Daha sonra Hadrian tarafından tekrar imar edilmiş. Nikaia'nın bir dörtyol ağzında bulunması şehrin önemli bir ticaret merkezi haline gelmesine neden olmuş. O devirde göl denize açık olduğundan Nikaia aynı zamanda önemli bir liman haline gelmiş. 3. yüzyılda İranlılar, daha sonra Gotlar buraya hücum etmişler ve çok zarar vermişler. Nikaia tekrar imar edilip, Hıristiyan dünyasının önemli bir merkezi haline getirilmiştir. 325 yılında I. Konsil burada toplanmıştır. Hıristiyan dünyası için çok önemli olan bu konsil İmparator Konstantin başkanlığında toplanmış ve Paskalya bayramının tarihini tesbit etmiş, çabuk karışık büyüyen Hıristiyan dinine kanunlar koymuş, Hıristiyan papazlarının vazifelerini sınırlandırmış ve İsa'nın kimliği üzerine ilk kararları vermiş.

14. yüzyılda Osmanlılar Anadolu'ya hakim olup 1339 yılında Nikaia'ya alıyordular ve İznik adını veriyorlardı. Bu arada Orhan Gazi Bizans Tekfuru'nun kızını alıyor. Bursa'nın gelişmesiyle İznik'in politik önemi yok oluyor. 16. yüzyılda I. Selim İran'ı işgal edince birçok sanatkarı İznik'e getirmiş ve seramik çalışmalarına önem vermiştir. O devirden kalan çiniler hala camileri süsler.

İznik'e girer girmez karşınıza eski şehir kapısı ve duvarları çıkıyor. Yer yer iyi kalmış, yer yer çökmüş olan bu duvarlar 4427 metre uzunluğunda. İznik'in dört giriş kapısı var:

- Doğuda Lefke Kapısı
- Kuzeyde İstanbul Kapısı
- Batıda Göl Kapısı
- Güneyde Yenişehir Kapısı
- Bugün Göl Kapısı göle karışmış...

İznik'ten sonra İstanbul'da ancak birkaç gün kalıp Almanya'ya döndük.

6 Hafta ve 11.000 Km. sonra tatilimiz bitti. Bu zaman zarfında çok yer gördük, çok şey öğrendik, bir tarih yaşadık diyebiliriz. Vatandaşlarımızın tarih ve tarihi eser bakımından zenginliği bizi mutlu kıldı, kıvanç duyduk! Anadolu toprakları, kayalar altında daha ne hazineler, daha ne medeniyetler yatıyor kimbilir!!! Her an yeni bir şeyler çıkabilir.

Anadolu'yu Anadolu'yu bir nebze olsa tanımak, tarihimizi yerinde incelemek bize zengin bir tatil geçirtti.

Türkiye'den çok müsbet izlenimler ile ayrıldık. Memleketin bir aşama yaptığını, her yönden bir ilerleme olduğunu gördük. Gezdiğimiz şehirler temiz, belediyeler bir uğraşı içinde, temizlik, bakım öneriyorlar.

Turistik şehirleri çok geliştirmiş, turist akımının dışında kalanları biraz ihmal edilmiş bulduk. Türkiye'ye yoğun bir turist akımı var, otel ve lokantalar bu akımın isteklerini daha tam manasıyla karşılamıyorlar. Yapılan aşamalar gözönünde tutulursa bu sorunların da yakın bir gelecekte çözüleceğine inanıyorum.

Kamp arabasıyla yapılan bu tür seyahatlerde ilk günlerde yaşananlar nedense pek çabuk unutuluyor.

Çok ve kısa aralar ile arka arkaya görmenin tesiri nedir bilmem, Mostar çok geride kaldı...

Bir Film:

eşkiya

ŞENER ŞEN

UĞUR YÜCEL

Birsen Samancı

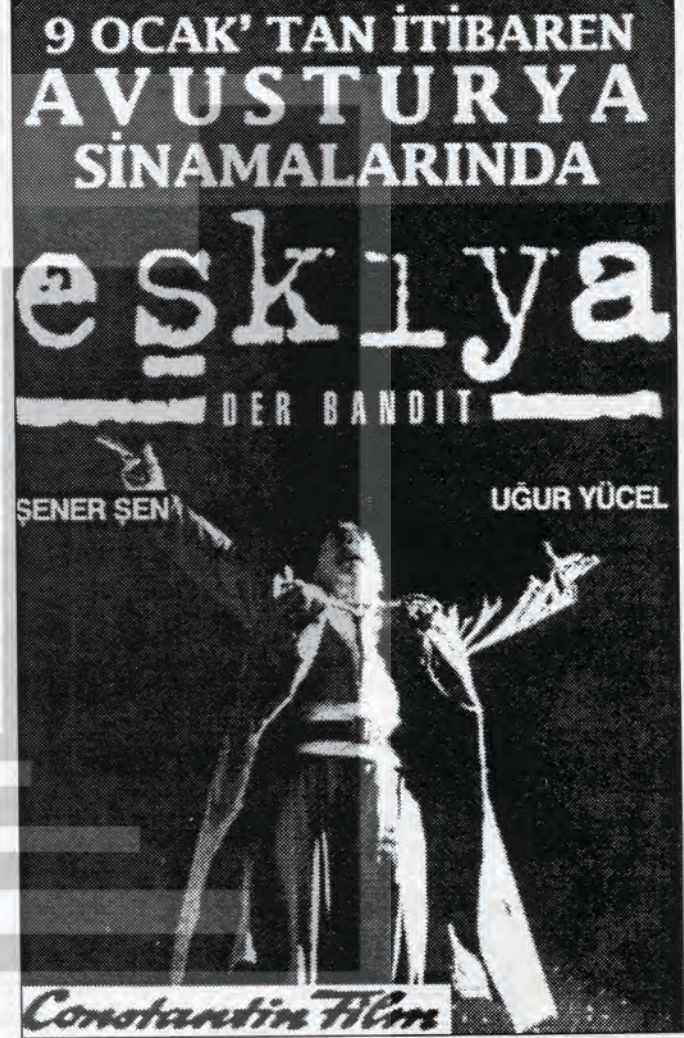
Eşkiya Anadolu'nun ve İstanbul'un, insanı perişan eden yaşamını anlatmanın yanısıra billurlaşmış bir aşkın öyküsüdür. Gerçek sevgilerin insanın yüreğinde ölümüne kadar tazeliğini yitirmede öyküsüdür. Böylesine sevgileri insan bir kez olsun yaşamak ister ve kuşaktan kuşağa aynı heyecanla anlatır. Gerçek sevgiler hiçbir zaman kaybolmazlar. Sevgi sabırlıdır, iyilik doludur. Sevgi insanın dünya görüşünü değiştirmekle kalmaz, hatta hayatını bile altüst eder. Seven insan bu dünyayı hem kendisi için hem de birlikte yaşadığı insanlar için daha iyi hale getirmeye çalışır. Aslında sevdiğimiz insanı hiçbir zaman unutmuyoruz.

Eşkiya'da görülen çeşitli sevgiler arasında arkadaşlık sevgisi, bir çocuğun annesine duyduğu sevgi, yaşama sevgisi, bir sevgiliye hissedilen sevgi her şey var. Sevginin olmadığı yerde umutlar boşa çıkar. Boşa çıkan umutlar da insanı kırar. Umutlar çok büyük ve güçlüdür. Bir yanlarından kırılırlar bile geride kalan insana yaşam gücü verir. Eşkiya'da olduğu gibi umutların bittiği yerde yaşam sevinci de biter.

Eşkiya daha delikanlılık çağında katil olan ve dost bildikleri tarafından gammazlanan böylece de sevdiği kızı ele kaptıran, yıllar sonra çıktığı tutukluluk ardından İstanbul gibi büyük ve karmaşık bir şehirde sevgilisini arayan bir eşkiyanın kısa süren duygulu serüvenidir. Fırat türküsünün fon müziği altında duygusallığın yanısıra esprilerle dolu bir oyundur. Şener Şen'in eski filmlerine baktığımızda görürüz ki Şener Şen yıllar yılı hemen hemen Eşkiya filminin her bir karakterinde başrolleri oynamış ve bu filme adeta hazırlık yapmıştır. Yani diğer filmlerinin özü Eşkiya'dır.

İstanbul'un yaşamını ve batakhanelerini, garip insanlarını, İstanbul'un anarşik yapılaşmasını tepeden aşağı görür. Hem tepeden bakar hem de içindedir. Bu filmde insan hayatının ne denli değerli ya da değersiz olduğu gözler önüne serilir. Burada para gücü her şeydir değildir. Çünkü: Sevgi vardır.

Eşkiya (Şener Şen) İstanbul'a sevgilisini aramaya gelirken trende Cuma Ali (Uğur Yücel) ile tanışır. Onunla birlikte kaldığı otele gelirler. Eşkiya sevgisini ve onu götüren adamı on milyon insanın arasında, adresiz aramaktadır. Bir gün televizyonda sevgi-

lisi ile evlenen adamı görür. O artık çok zengin olmuş, etrafında korumaları olan bir kişidir. Büyük zorluklara rağmen sevgilisini görür ve onun kendisinden ayrıldığından beri hiç konuşmadığını bu yemini de Eşkiya'yı bulduğu zaman bozduğunu görür. Kadın Eşkiya'yla gitmeye karar verir. Diğer taraftan Cuma Ali'nin sevgilisi, abim diye tanıştığı hapisanedeki sevgilisine Cuma Ali para verip kurtulmasını sağlar. Kadın hediye olarak bir gecesini Cuma Ali ile geçirir. Cuma Ali'nin aşkı yüreğinden taşacak kadar dopdolu ve sıcaktır. Ne yazık ki kandırıldığını çabuk öğrenir ve elini kana bular.

Eşkiya sevgi ve nefret üzerine kurgulanmış bir film. Görmedinizse görmeye çalışın, mutlaka seveceksiniz.

YALNIZCA SEVGİ ÇİÇEĞİ YILDIZLAŞAN

*Damlada denizi
Denizde sonsuzluğu gördüm
İçime yıldızlar düştü
Küçüldü ellerim
Gözüm göre göre görmez oldu.
Yollar dönencelerin karanlığına vardı,
kayboldu izler.*

*Yıldızlı gecelerde büyür evrenim
Gecenin karanlığında sayamam güneşleri
Dünya ufalır, sınırlar yok olur
Sığmaz yüreğim düşünölmüş büyüklöklere.*

*Yıldızlara dayayıp başımı
Bilinmezliklere daldım
Yıldız diye sarıldım
Yalnızca ışığı kimisi,
Karanlık diye tutuklarım
Yıldız çıktı karşıma.*

*Gezegenlere, dönencelere vardım
Ulaştığım her yer
Sonsuzluğun başlangıcıydı
Yıldızlarla kaplandı içim, dışım.*

*Evren kendi başına
Kucak kucağa sonluyla sonsuz
Ne yaratan var, ne yaratılan
Varolan durmaksızın yenilenen oluş.*

*Dünya insanla güzel ve anlamlı
Karanlık yansımıyor mavimsi pırıltıda
Yalnızca sevgi çiçeğı yıldızlaşan
Uzanıp öptüm çakır gözlerinden
Okyanuslarda ıslandı dudağıım.*

DAS BLAU DER LIEBE

*Im Tropfen sah ich das Meer
Im Meer die Unendlichkeit
Sterne fielen auf mich herab
Die Hände wurden klein
Die Augen schwacher
Straßen verliefen ins Dunkel der Sternbahnen
Ihre Spur verlor sich*

*In sternenhellen Nächten wächst mein Universum
Nicht zu zählen sind die Sonnen im Dunkel der Nacht
Die Erde wird klein, Grenzen ein Nichts
Mein Herz fügt sich nicht in solch gedachte Größen*

*Den Kopf gegen die Sterne gelegt
Versank ich in unbekanntem Tiefen
Wie Sterne umfaßte ich sie
Manche waren nur Licht
Wie Dunkelheit hielt ich sie fest
Und Sterne erschienen vor mir*

*Ich erreichte die Bahnen der Planeten und Gestirne
Überall, wo ich hingelange
war der Beginn der Unendlichkeit
Übersät von Sternen war ich
Von innen und außen*

*Das Universum ist für sich
Ineinander, Endlich und Unendlich
Es gibt nicht Schöpfer, nicht Geschaffenes
Es ist unaufhörlich sich erneuerndes Werden*

*Die Erde ist schön und bedeutend durch den Menschen
Kein Dunkel erscheint in dem bläulichen Glanz
Allein die Liebe blüht leuchtend darin auf
Aus der Ferne küßte ich ihre blauen Augen
Und befeuchtete meine Lippen an Ozeanen*

Kemal Yalçın

Pes Doğrusu

Hülya Pekcan

Kadından Sorumlu Devlet Bakanı Işıl Saygın'ın zina ve bekaret kontrolü konusunda yaptığı açıklamaları "Hürriyet gazetesinde" okuduğum zaman ağızım açık kaldı desem yalan olmaz. Sizlere de aynen aktarmak istiyorum. Zina cezası konusunda "Hapis yerine para cezası koysan adam parayı ödeyecek, gene gidecek aynı hالتı yiyecek. AIDS'si bilmem neyi hepsini görüyorsunuz. Ceza vermeden nasıl önlersiniz?"

Bekaret kontrolü konusunda ise "Genç kız bu yüzden intihar ediyorsa etsin. Üç beş tane önemli değil." diye konuşmuş.

Bunları söyleyen ne yazık ki Kadından Sorumlu bir hanım bakanımız.

Günümüzde hala böyle düşünen kadınların (hem de bakan olarak) olması, kadın haklarını savunan insanların işinin çok zor olduğunun açık bir

ZINA HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİNİZ?

RESMİ GÖRÜŞÜMÜ MÜ
SORUYORSUNUZ, YOKSA HERŞEYİ
ANLATAÇAK MIYIM?

göstergesidir. 2000'li yıllara ramak kala devletin hala böylesi konularla uğraşması doğrusu garibime gidiyor.

Gelecekte Türkiye'de ve dünyada bu ve bunun gibi çağdışı kalmış yasa-

ların ve düşüncelerin etkilerini yitirmesini ve böylesi anlayışlar yüzünden ne insanların hapis yatmasını ne de güzelim genç kızlarımızın yaşantılarının mahvolmamasını diliyorum.

Okuyucu Mektubu

Sayın Kemal Yalçın'ın "ADIM" dergisinde okuduğum "Komşunun Çeyizi" başlıklı hikayesi beni çok duygulandırdı. Çok da hoşuma gitti.

Bir yandan benim de hatıralarım canlandı. Bizim Rum komşularımız yoktu ama Kürt komşularımız vardı. Hiç Türk Kürt ayrımı yoktu. Farklı konuşmaları vardı, ama bizimde yöre yöre konuşmalarımız var. Onlarda bir başka yöremizin insanları. Ben öyle görüyorum, ama bazı olaylar ne yazık ki bizleri birbirimize yabancılaştırıyor.

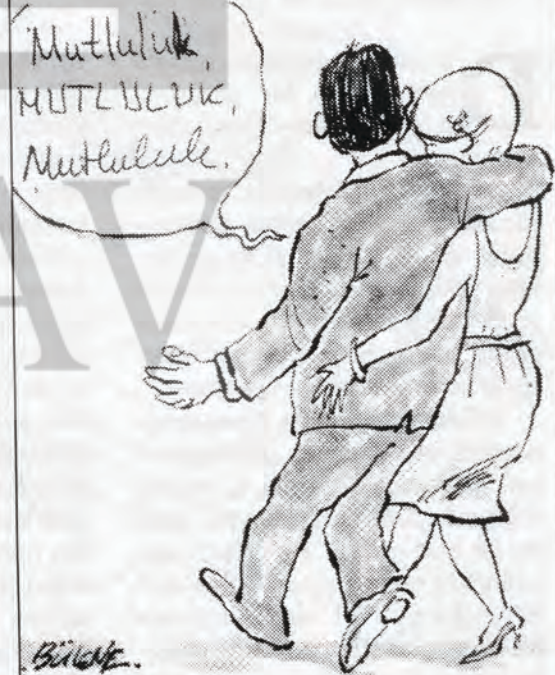
Oniki yıl önce benim nişanım olurken, kapımızın yakınından zabıta memuru olan Mustafa amca geçiyormuş, kalabalığı farketmiş. Mustafa amca bize sık

sık gelirdi, zaman fark etmezdi, aramazdık. Bir ahbab, bir yakındı bizim için o. Ama o gün düşünmüş. Neca abigil neyse de misafirleri. Bu Kürt oğlu Kürdün burada ne işi var derler diye gelmemiş.

Babamın da ilk sevdiği bir Kürt kızymış. Ama rahmetli ninemle dedem engel olmuşlar. Ne olurdu sanki isteseler. Kızın adı Leyla imiş. Bir keresinde babamın, "Leyla ile Mecnun" adlı filmi seyredirken gözyaşı döküğüne bile şahit oldum.

Herşey bir yana, biz birbirimize çok benzediklerimizle Rum, Türk, Kürt, Bulgar hep kardeş değilmiz.

Gülnigar Özer

Okuyucu Mektubu

Ben 1971 doğumlu 11 yıllık evli bir kadını. 1988'in sonunda Almanya'ya geldim. Hayatımı güzel bir mahallenin güzel insanlarıyla sürdürüyorum. Buraya geldiğimde hiç yabancılık çekmedim. Çünkü komşularımın çoğu Türktü. Yalnız resmi dairelerde, doktorlarda, çocuğumun okulunda konuşamamazlığın, anlayamamazlığın acısını duydum. Grundschule'de Almanca dersi verildiğini duyunca ilgilendim. Derslere başladım. Üçüncü haftada sevgili öğretmenim "ADIM" dergisini okula getirdi. Dergi çok ilgimi çekti. Heyecanla okudum. Çok beğendim. Ben de bir şeyler yazabilir miyim diye öğretmene sordum. Bana bir mahsuru olmadığını söyledi. Hatta yüreklendirdi beni. Okşan Polat'ın evlilikle ilgili yazısı beni çok etkiledi. Ben de kocamla görücü usulü evlendim, hemen hemen 3 sene oldukça patırtılı günler yaşadık. Kısa bir hikaye: Günlerden bir gün buzdolabını temizlerken, kocam da pencerenin kenarına oturmuş her zamanki gibi beni kızdırıyordu. Oldukça ağır sözler söylüyordu. Ben işime ağılayarak devam ediyordum. Hemen hemen bir saat kadar sürdürdü kötü sözlerini. En nihayet sabrım taşı. "Allah belanı versin" diye haykırdım. Daha der demez, daha kafamı çevirmemişim ki bir gürültü koptu.

Bir de ne göreyim bizim o kalın korniş kocamın kafasına düşmemiş mi, perdelerle birlikte.

Kocamın gözleri fırlamıştı yerinden. Birden bana sarıldı. "Bağışla beni, sana haksızlık ettim" dedi. Sonra herşey tatlıya bağlandı. Barıştık. Ufak tefek tatışmalar evliliğe renk katmıyor da değil hani. Büyük sorunlar olmasın da.

Emine Güngören

Denizatları

"Erkekleri hamile kalan tek canlı grubu"

Derleyen: Hülya Pekcan

Kaynak: Bilim ve Teknik Dergisi

Dünyada başka hiçbir canlıda görülmemiş bir durumun tek örneğini Denizatları oluşturuyor.

Embriyolar gelişimlerini erkeğin vücudunda tamamlıyorlar. Denizatlarının erkeği, dışiden aldığı yumurtaları saklayabileceği bir kuluçka kesesine sahip. Erkek, bu yumurtalar gelişip, minik birer Denizatı olana kadar onları kesesinde besliyor.

Döllenmeden sonra kesenin ağzı adeta mühürlenmiş gibi kapanıyor. Bu sırada, kesenin iç ortamı değişerek deniz suyununkine benzer bir hale geliyor. Bu durum yavruların dış ortama uyumunda kolaylık sağlıyor. 7-11 mm. boyunda olan, gelişimini tamamlamış yavrular memelilerin doğumundakine benzer bir biçimde pompalama hareketiyle keseden dışarı çıkıyorlar

ve babanın bebekleri doğurması olayı böylece gerçekleşiyor. Fakat Denizatı erkeği tıpkı diğer türlerin erkeklerinde olduğu gibi sperm üretiyor. Yumurtalar erkeğin kulukça kesesine bırakıldıktan sonra, erkek yumurtaları ürettiği spermle kendi kesesinin içindeyken döllüyor. Erkeğin hamilelik süresi yaklaşık 10-42 gün arasında değişiyor. Bu süre içinde dişi her sabah eşini ziyaret ediyor. Bu ziyaretler ve selamlaşma davranışları dişiyile eşinin doğum zamanı hakkında fikir veriyor. Bu zaman içinde dişi yeni bir yumurtlama için hazırlanıyor. Doğum gerçekleştikten sonra, erkek yeniden hamile kalmak için sabırsızlanıyor. Bazen birkaç saniye, bazen de günlerce süren yeni bir çiftleşmeden sonra dişi; yumurtaları erkeğin kesesine bırakıyor.

Semra Kayaçelebi

Hepatit virüslerinin karaciğer iltihaplanmasına sebebiyet vermesiyle oluşan bir hastalıktır. Hepatit virüsleri üç ayrı Hepatite yol açabilirler. 1- Hepatit A, 2- Hepatit B, 3. Ne A ne de B.

Hepatit A virüsü, dışkı, temizliği şüpheli yiyecek ve içecek maddeleri ile insana bulaşır. İki veya dört hafta içinde karaciğerin hafif ya da çok ağır iltihaplanmasına neden olur. Hastalıktan kurtulma şansı oldukça yüksektir.

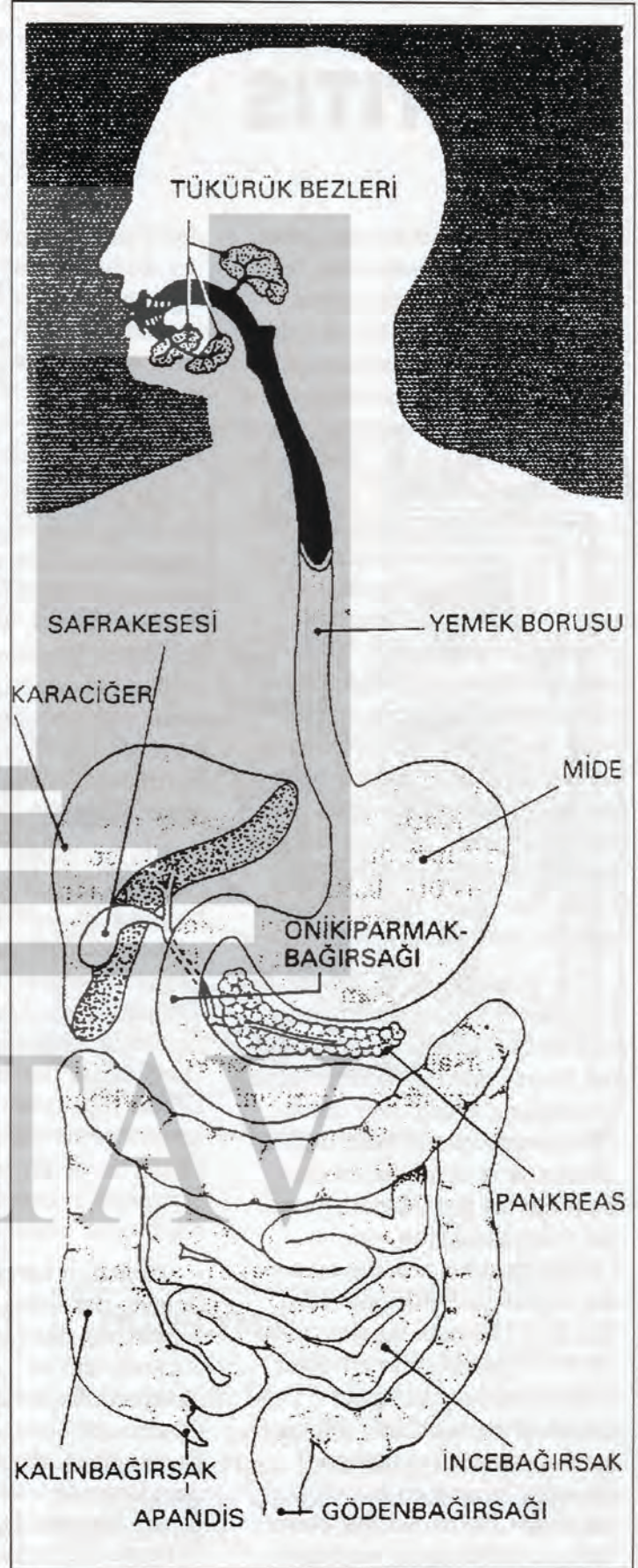
Hepatit B virüsü ise daha çok cinsel ilişki sırasında, ya da kan yoluyla insandan insana bulaşır.

Virüs bir aydan üç aya kadar süren bir kuluçka devresinden sonra karaciğerin iltihaplanmasına neden olur. İltihaplanmanın derecesine göre ya %90'a yakın iyileşme gerçekleşir. Yoğun iltihaplanmada % 1 oranında hasta ölebilir. Ya da hastalık iyice kronikleşebilir.

Kronik Hepatit B ise karaciğer kanserine sebebiyet verebilir. Kanında Hepatit B virüsü olan bazı insanlar kendileri hastalanmadıkları halde, virüsü diğer insanlara bulaştırabilir, taşıyıcı olabilirler.

Üçüncü tip Hepatit virüsü kan yoluyla bulaşır. Çoğunlukla çok büyük sorun yaratmasa da hastalığın kronikleşmesi Hepatit'in bu şeklinde de mümkündür.

Hastalığın belirtileri hemen hemen her üç şekilde de aynıdır. Hafif yüksek vücut ısısı, mide bulantısı, iştahsızlık, muhtemelen iki ile yedi gün arasında süren ishal. Daha sonra sarılık görülmeye başlar. İdrarın çok koyu bir renkte olması, rengi değişen büyük abdest, karının göğüse yakın bölgesinde kaşıntı ve dokunmaya karşı hassasiyet söz konusu olur. Hastalığın varlığı kan tahlili ile belli olur. Tedavisi herşeyden önce yatak istirahati ile başlar, hastalığını bulaştırma tehlikesindeki hasta karantinaya alınır. Hastanın alkol kullanması yasaklanır. Karaciğere dokunabilecek ilaçlar kullanılmaz. Kan yoluyla geçen Hepatit'den korunabilmek için hastanelerde kan alış-verişlerinde sterilizasyona çok dikkat edilmeli, içecek suların temizliğinden emin olunmalı, evlilik dışındaki cinsel ilişkilerde mutlaka prezervatif kullanılmalıdır. Ayrıca Hepatit B'nin aşısı ve hatta Hepatit A'nın aşısı da vardır.

HEPATITIS

Eine Entzündung der Leber, die durch bestimmte, sogenannte Hepatitis Viren hervorgerufen wird. Die Art der Übertragung und das Ausmaß der Langzeitschäden unterscheidet sich von Virus zu Virus, allen gemeinsam ist jedoch, daß sie eine vorübergehende Leberentzündung einige Wochen nach der Ansteckung verursachen. Es gibt im wesentlichen drei verschiedene Hepatitis-Viren: Das Hepatitis A-Virus wird durch Kontakt mit kontaminiertem (d.h. den Virus enthaltendem) Stuhl oder mit verunreinigter Nahrung oder Wasser übertragen. Es führt nach etwa zwei bis vier Wochen zu einer milden bis schweren Entzündung der Leber, der in der Regel eine vollständige Austeilung folgt.

Die Hepatitis B, durch das Hepatitis-B-Virus hervorgerufen, wird zu den sexuell übertragbaren Krankheiten gerechnet. Eine Ansteckung erfolgt hier durch Geschlechtsverkehr oder durch Übertragung von infiziertem Blut. Ein bis drei Monate nach der Ansteckung tritt eine Leberentzündung auf, die entweder aushellen (90%) oder zum Tod (0,1-1%) oder zu einer chronischen Hepatitis mit erhöhter Gefahr einer Leberkrebsentstehung führen kann. Bei einer chronischen Hepatitis kommt es jedoch nur bei einem Drittel der insgesamt 10% von Patienten, bei denen

das Virus auch nach Abklingen der akuten Hepatitis noch im Blut nachweisbar ist. Diese sogenannten Virusträger können, auch wenn sie selbst gesund sind und keine chronische Hepatitis haben, andere Personen anstecken.

Die Non-A-Non B Hepatitis, die keine einheitliche Gruppe darstellt, sondern von verschiedenen weiteren Hepatitis-Viren verursacht wird, wird hauptsächlich durch Blut übertragen. Die akuten Leberentzündungen sind meist weniger dramatisch, es kann jedoch auch bei dieser Form der Hepatitis zu chronischen Verlaufsformen kommen.

Die Symptome einer Hepatitis (gleich welcher Form), bestehen in der Regel aus einem unspezifischen Vorstadium mit Abgeschlagenheit, leichten Temperaturen, Übelkeit, Appetitlosigkeit und eventuell Durchfällen, das etwa zwei bis sieben Tage dauert. Danach kommt es zur eigentlichen Hepatitis, deren auffälligstes Symptom in einem ikterus (Gelbsucht) besteht.

Zusätzlich kann es zu Dunkel färbung des Urins und Entfärbung des Stuhls, zu Juckreiz und zu Druckempfindlichkeit im Oberbauch kommen. Mit Beginn der Gelbsucht geht es dem Patienten subjektiv meist besser. Bei zwei Dritteln der Patienten, die eine Hepatitis ha-

ben, bleibt die Gelbsucht jedoch aus, so daß die Diagnose oft nicht gestellt und erst anhand später Blutuntersuchungen bemerkt wird.

Eine ursächliche Therapie für die Hepatitis gibt es wie auch bei anderen Viruserkrankungen nicht. Die Behandlung besteht deshalb im wesentlichen aus Bettruhe und, solange Ansteckungsgefahr besteht, in einer Isolierung des Patienten. Außerdem besteht ein Alkoholverbot, und man verzichtet auf alle Medikamente, die die Leber zusätzlich belasten könnten. Da es keine eigentliche Therapie gibt, ist die Verbeugung besonders wichtig. Diese besteht in allgemeinen hygienischen Maßnahmen wie Trinkwasserdesinfektion, sterilem Arbeiten im Krankenhaus sowie die Untersuchung aller gespendeten Blutproben auf Hepatitis- (und andere Viren.) Der beste Schutz gegen eine Hepatitis B besteht außerdem in der Vermeidung der Promiskuität und in Verwenden eines Kondoms. Außerdem kann man sich gegen die Hepatitis B und in Grenzen auch gegen Hepatitis A impfen lassen.

Okuyucu Mektubu

"ADIM" dergisinin 14-15 sayısındaki Okşan Polat'ın onbirinci sayfadaki yazısını okudum. Çok doğru, günümüzde hala babasına, anasına hayır diyemeyenler, benim gibi kendi kişiliğini kazanamamış kişiler, sevdiği arzuladığıyla değil de, ailesinin sıçtığıyla evleniyorlar.

Ben eşimle bir sene nişanlı kaldım. Onu ancak dört kez gördüm. Konuşmuşluğumuz bile yoktu. Hiç mi hiç tanıımıyordum onu. Dördüncü görüşümde nikah masasındaydık. Nikaha giderken ayaklarım geri geri gidiyor, evlenmek istemiyordum. Ama ailem böyle uygun gördü, bir şey diyemiyordum. Onlar senin geleceğini düşünüyoruz diyorlar, eh ana babadır evladının kötülüğünü istemez ya da hiçbir ana baba. Acı dolu bir buruklukla imzayı attım. Bir sene sonra da düğünümüz oldu. Şimdi dokuz senelik evliyim. İki çocuğum var. Kendi kendime soruyorum: Mutlumuyum, koca mı seviyor muyum? Acaba kocam beni seviyor mu? Beni bir eşya gibi mi görüyor yoksa... Her istediği zaman kullanabileceği, her istediğini yaptırabileceği bir köle mi sanıyor yoksa beni. Başlangıçtan beri her türlü içimi cayır cayır yakan kötü davranışlarına tepki göstermesini bilemediğimden, kendisine ve ailesine yeter artık diyemediğimden evliliğim benim için bir mutsuzluk kaynağı. Mutsuzluğumu çocuklarıma hissettirmemek, onları sorunlarımdan uzak tutmak istiyorum.

Anne ve babalarının birbirlerine soğuk olduklarını anlamalarını istemiyorum. Eşimle konuşmak mümkün değil. Onun çocuklarına da yakınlığı yok. Benimle, eviyle çocuklarıyla ilgisi alakası olmayan bu adamla bunca yıldır beraberiz. Pamuk ipliğine bağlı bu evlilik besbelli. Hala onu gevşek tutmaya çalışan benim. Anımsamak bile istemediğim işkence dolu günlerin izleri var yüreğimde. Bir gün tanrı bana şu ipi tutup koparacak gücü verse diye dua ediyorum. Mutlaka o zaman çocuklarım da daha mutlu, huzurlu olurlar. Kocamla bir arada olamayacağımıza inanıyorum, inanıyorum da çaresizliğim, ezilmişliğim belki de yok edilmişliğim yakamı bırakmıyor.

Rumuz: Sinem

DÜZELTME

Dergimizin 14/15 numaralı sayısında çıkan "Bir çocuk neden kekeler" yazısı Berlin'de Arbeitskreis Neue Erziehung e.V. isimli kurumun çıkardığı "Çocuk deyip geçme" broşüründen alınmıştır.

Helen Keller

- ❖ "Güvence sadece bir düştten öte bir şey değildir. Tehlikeden kaçmak, onunla karşı karşıya kalmayı göze almaktan daha emin olamaz. Hayat ya cesaretli bir serüven ya da koskoca bir hiçtir."
- ❖ "Görünen şeylerin geçici, görülemeyenlerin ise sonsuza dek kalıcı olduğu duygusu, bende derin ve rahatlatıcı bir etki yapıyor."
- ❖ "Bedensel özürlerimi bana verdiği için Tanrı'ya şükrediyorum. Bu özürlerim sayesinde kendimi, işimi ve Tanrı'yı buldum."
- ❖ "Hoşgörülü olmayı öğrenmek, insan zihninin en büyük becerisi... Üstelik bisiklet üzerinde dengede durmayı öğrenebilmek için harcanan çaba kadar bile gayret gerektirmiyor."
- ❖ "Gölgeleri görmek istemiyorsan, yüzünü güneşten ayırma."

Helen Adams Keller 1880 yılında ABD'nin Tuscumbla şehrinde dünyaya geldi. 2 yaşından önce geçirdiği ağır bir hastalık sonucu görme, duyma ve konuşma duygularını kaybetti.

Yaşam öyküsü, azim ve irade gücünün neleri başara-bileceğinin en etkileyici ve en güzel örneklerinden biri ve milyonlarca insana moral veren bir gerçek. Anne Sullivan'ın sabırlı çabalarıyla, Helen Keller yalnızca okumayı, yazmayı ve konuşmayı öğrenmekle kalmadı. Aynı zamanda 1904 yılında Radcliffe Üniversitesi'nden iftiharla mezun oldu.

Çeşitli makale, kitap ve biyografilerin yazarı olan Keller, üyesi bulunduğu Amerikan Körler Derneği ve Dünya Körler Birliği için 25 ülke gezerek çalışmalar yaptı. Bu etkinliklerinden ötürü çeşitli "üstün hizmet ödülleri" kazandı.

Gözleri görmediği halde, cesaret, inanç ve azimle verdiği mücadele ile hem yakalanmış olduğu amansız hastalıkların çoğunu yendi, hem de kendisi gibi olanlara tükenmeyen bir umut ışığı oldu.

Helen Keller'in başarısı aslında hepimizin içinde varolan potansiyelin tartışılmaz bir kanıtıdır.

Yemek Köşesi

Borşç Çorbası

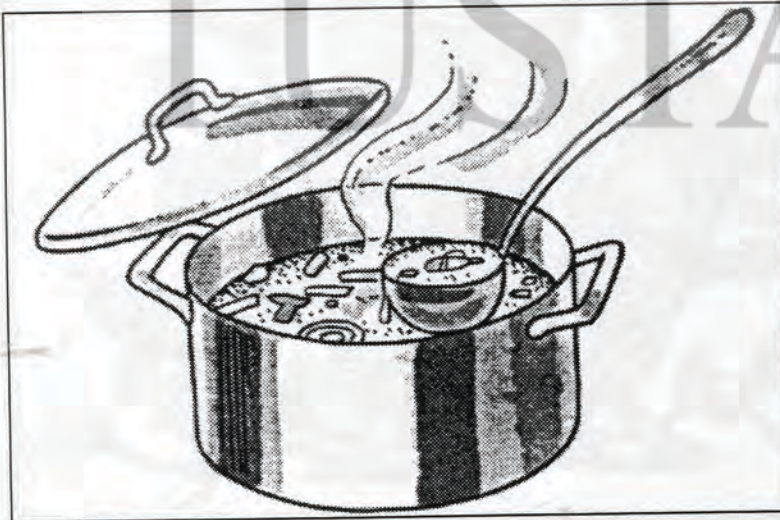
Malzemeler

- 8 bardak et suyu
- 2 bardak su
- 3 baş iri soğan
- 1 iri patates
- 50 gram kereviz
- 250 gram lahana
- 1/2 kg domates (veya 100 gram domates salçası)
- 300 gram pancar
- 1/2 bardak yoğurt
- 2 çorba kaşığı margarin
- 1 demet maydanoz
- 4 diş sarmısak
- 1/2 çorba kaşığı toz şekeri
- Fındık iriliğinde limon tuzu
- Tuz
- 1-2 defne yaprağı
- 1 bardak krema veya yoğurt.

Yapılışı

Pancarları kibrit çöpü gibi doğrayın. Sarmısağı havanda dövüldükten sonra doğranmış pancarla karıştırın. Üzerine çok az suda eritilmiş limon tuzu dökün. Karışımı bir kenara bırakın. Soğanı ince, kerevizi ince parmak kalınlığında doğrayın. Lahana yaprak yaprak ayırıp yıkadıktan tuzlu suda diriliği gidecek kadar haşlayın. Lahana haşlanınca ince ince kıyın. Derince bir tavada margarin eritin. Yağ ısınınca soğanı katın. Pembeleşinceye kadar karıştırarak kavurun. Soğan pembeleşince içine küçük parçalara doğranmış domatesi veya ılık suda eritilmiş domates salçasını katın. Kabin içine pancarlı karışımı da kattıktan sonra devamlı karıştırarak harlı ateşte kavurun. Pancarlar biraz yumuşadığında kaptakileri büyükçe bir tencereye boşaltın. Demet halinde yıkanmış maydanozu yine demet halinde tencereye koyun. Kerevizle defne yapraklarını, kıyılmış lahanayı, toz şekeri, kalan su ve et suyunu da katın. Orta ateşte 45 dakika kadar pişirin. Bu arada patatesi soyup, ufak parçalara doğrayın. Tenceredekiler pişince, maydanozu demetiyle defne yapraklarını çıkarın. Patates parçalarını çorbaya katın. Tuz serpiktikten sonra 20-25 dakika daha pişirmeye devam edin. Bu sürenin sonunda tencereyi ateşten indirin. Servis tabaklarına alıp, her tabaktaki çorbanın üzerine biraz krema koyarak servis yapın.

Not: Dilerseniz krema yerine çorbanın içine çırpılmış yoğurt da katarak servis yapabilirsiniz.

Akla gelebilecek her alanda kullanılabilen multeşem bir yağ

Jojoba harikası

Görünüşüyle herhangi bir çalı bitkisini andıran Jojoba, Arizona'da, Güney California'da ve Meksika'nın tabii florasında yetişen herdem yeşil bir bitki. Bu meşhur bitkiyi bu kadar değerli kılan, meşe palamuduna benzeyen üç karpelli meyvası. Jojobayı jojoba yapan da bu ceviz şeklindeki meyvadan elde edilen yüksek miktardaki yağdır (yüzde 50). Oldukça üstün özelliklere sahip olması ve değişik alanlarda kullanılabilmesi bu bitkinin dünyaca tanınmasını sağlıyor.

Jojobanın şaşırtıcı olan en önemli yanı ise "balina sperminden" elde edilen yağ le aynı kalitede olması. Jojoba yağının sahip olduğu bu orjinal özellik, bitkinin önemini büyük ölçüde artırıyor. Bitkiyi önemli kılan bir diğer özellik de bu sayede balinaların, artık soylarının tükenme tehlikesinin azalması.

Marifetli bitki

Jojoba yağının marifetleri saymakla bitmiyor. Sıcağa çok dayanıklı ve ince olduğundan, hassas makinaların yağlanması en çok tercih edilen yağların başında geliyor. Saat, otomotiv, metalurji, sanayi Jojobanın kullanıldığı alanlardan sadece birkaçı. Aynı zamanda hem ısıya hem basınca dayanıklı olduğu için, roket füze gibi uzay ve askeri araçların yağlanması da Jojobanın adına rastlıyoruz. Bu arada kozmetik sanayiini de unutmamak gerek. Jojoba yağı aslında

sıvı mum karakterinde olduğu için hidrojene edildiğinde katlaşıyor. Bu nedenle, kaliteli ruj imalatında bu yağ kullanılıyor. Hidrojene olmuş Jojoba yağı mum karakterinde olduğundan, en kaliteli mum olarak bilinen carnauba mumunun özelliklerini gösterir. Carnauba mumu Brezilya'da palmya ağaçlarından elle kazınmak suretiyle elde edilir ve yüksek fiyatla pazarlanır. Jojoba mumu cila sanayiinde, fotoğrafçılıkta da kullanılmakta. Bir de, içindeki Jojoba katkısından dolayı tercih edilen şampuanların vazgeçilmez parçası.

Ayrıca Jojoba bitkisinin yerde sürünen bir formu da rüzgar erozyonu şiddetli sıcak, yağışı az, kıraç ve meyilli yerlerde, hatta çöl ikliminde yetiştirilmek suretiyle erozyonun amansız tahribatını önleyebiliyor.

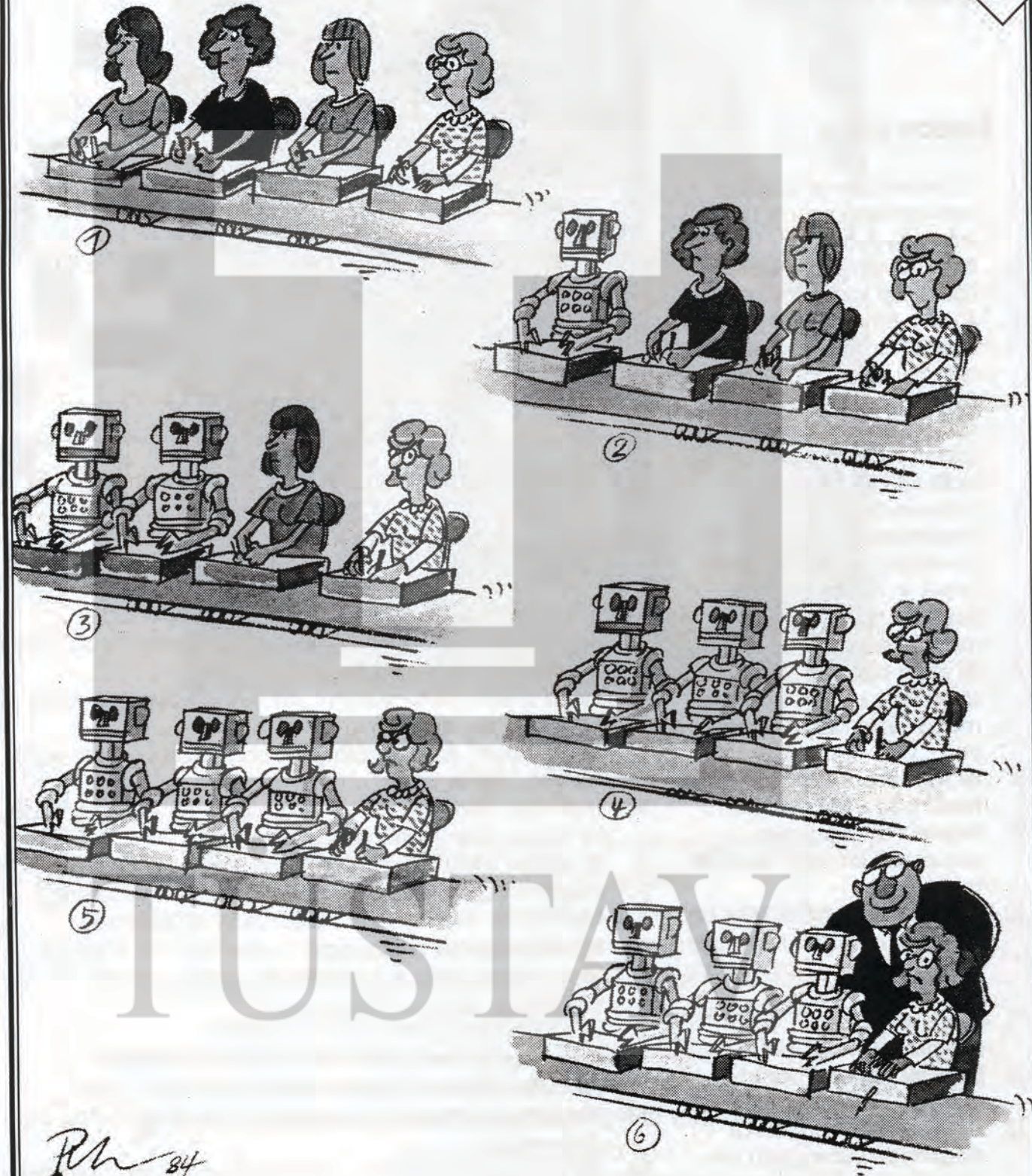

Jojoba bitkisi Türkiye'de de üretiliyor. Yurdumuzdaki ilk üreticisi de Adanalı bir girişimci olan Sami Dinkçioğlu.

Bakalım bu süper bitki ilerleyen teknoloji ve bilim sayesinde daha nerelerde karşımıza çıkacak.

YORUMSUZ

Rh 84

BULMACA

Hazırlayan:

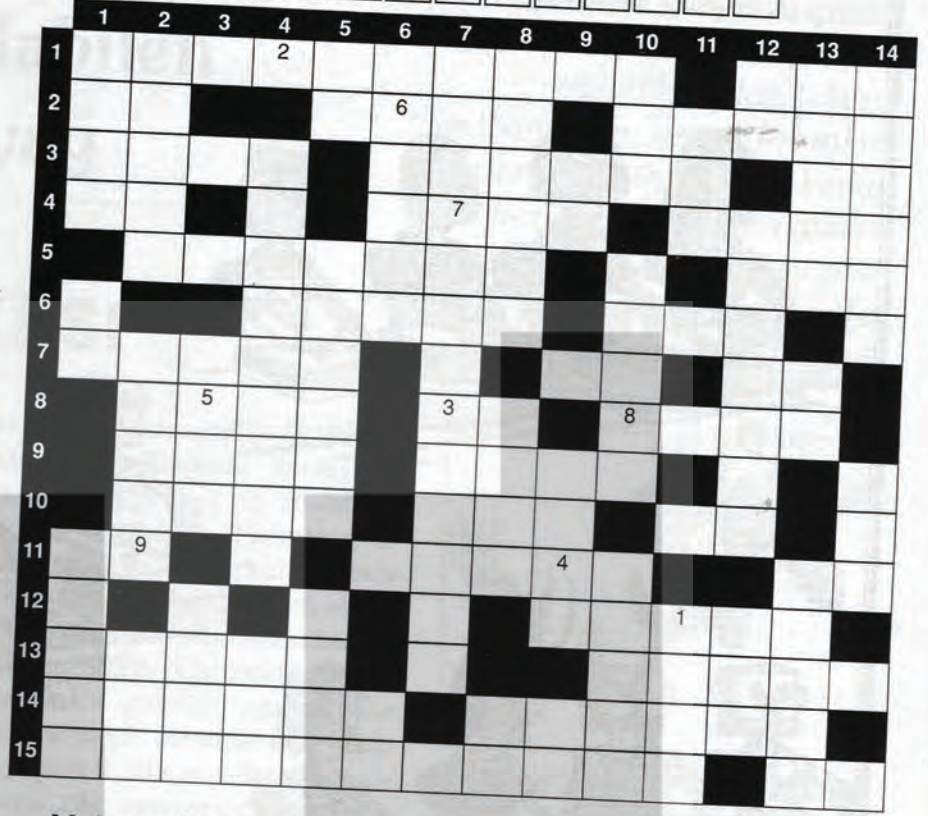
Semra Kayaçelebi

Soldan sağa

1. "Cevdet Bey ve Oğulları" adlı romanın yazarı; bir kümes hayvanı.
2. Bir nota; doğup büyülen yer (gurbetçi için); boy atma.
3. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kısa yazılışı; (tersi) açıkça; eski dilde işaret.
4. Bir yük hayvanının seslenişi; sesli bir harf; hareketli; soyadı Alagöz olan Türk Hafif Müzik sanatçısı hanımın adı.
5. Hapishanesi ile meşhur bir mevki; bir sesli harf; Jodie Foster'in bir filminin adı.
6. Sessiz bir harf; ilgi; brüt olmayan; sesli bir harf.
7. Bir şeyin bir yerde olduğunu söylemek; sesli bir harf; alâmet; ilçenin bağlı olduğu yer.
8. Bir sahil kasabamız; bir nota; toplumda en küçük birim.
9. Motorlu bir araç; alev, yalaz; sesli bir harf; sessiz bir harf.
10. Kofananın büyüğü; Mısır'da bir nehir; dokuma maddelelerinin liflerinden yapılan bağ; sesli bir harfimiz.
11. İlave; sesli bir harf; çok değerli bir metal; namus.
12. Bir sessiz, üç sesli harfimiz; düz yazı.
13. Put; sessiz bir harf; on ar değerinde yüzey ölçü birimi.
14. Tersiy boş inanç; görüşlerde ikiye bölünmüş olma.
15. Evliya Çelebi'nin gezi yazıları; yemek.

Anahtar Sözcük:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

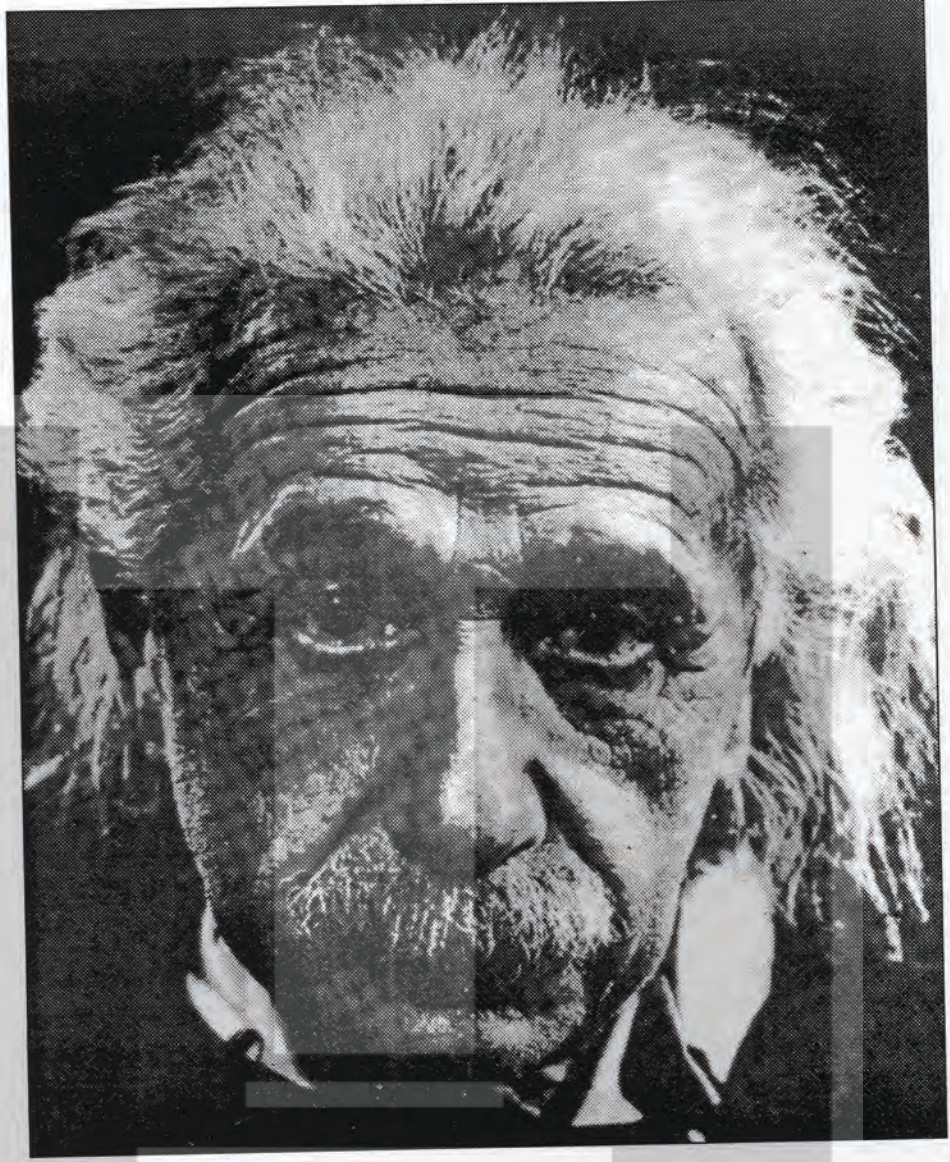

Yukarıdan aşağıya

1. Balık avlama aleti; İtalya'da bir ova; harikulâde.
2. Halide Edip'ten bir roman kahramanı hanımın adı; (tersi) dizi dizi taşıtlar; Zeybek.
3. Sessiz 3 harf; (tersi) para ya da kıymetli ziynetler saklanır; Falih Rifki'nin soyadı.
4. Sesli bir harf; eski Yugoslavya'dan ayrılan yeni bir cumhuriyet; gizli bir örgüt.
5. Hollanda Demir Yolları'nın kısa yazılışı; Amerika kıtasında bir bölge; (tersi) ruhun huzur duyması.
6. Bir sebze; sesli bir harf; (tersi) ağrı sırasında sızlanma.
7. Akşam ile gece arasında gökyüzünün rengi; sessiz bir harf.
8. Bir yük kaldırma aracı; seçkin; vahşi hayvan barınağı.
9. Sesli bir harf; iridyumun kısaltması; sessiz bir harf; yüzümüzün bir yeri; (tersi) beyaz.
10. Uçan hayvan; şifa bulmaz; yakın dost.
11. Onsuz tavla oynanmaz; sesli üç harf; atın saçı.
12. (Tersi) beyaz; hızlı koşan bir hayvan; bir sayı.
13. Peygamberimizin annesinin adı; (tersi) bir uzvumuz; bir tür bezelye.
14. (Tersi) "Olur"un olumsuzu; kötülük fesatlık; sessiz bir harf.

Bulmacamızı doğru yanıtlayanlar arasında, anahtar sözcüğü bulan 3 kişiye Nazlı Eray'dan kitap armağan edilecektir.

Adresimiz: Z.Özügül, Grenzstr. 47, 45881 Gelsenkirchen

SAVAŞA HAYIR!

Eğer bir adam, marşla uyum içinde yürüyebiliyorsa,
o değersiz bir yaratıktır.
Kendisine yalnızca bir omurilik yeterli olabileceği halde, her nasılsa,
yanlışlıkla bir beyni olmuştur onun.
Uygarlığın bu kara lekesi en kısa sürede yok edilmelidir.
Emirle gelen kahramanlıktan, bilinçsiz şiddetten,
aptalca yurtseverlikten, tüm bunlardan nasıl da nefret ediyorum.
Ben savaşı öylesine tiksinti verici ve aşağılayıcı buluyorum ki, böyle
iğrenç bir eyleme katılmaktansa kendi kendimi parçalayıp
yokederim daha iyi...
Benim anlayışıma göre, sıradan bir cinayet, savaşta adam
öldürmekten daha kötü değildir.

Albert Einstein

DEGERLİ OKURUMUZ,

DERGİMİZ ADIM' ı desteklemek isterseniz :

- DERGİYİ BİZİM ULAŞAMADIKLARIMIZA TANITABİLİRSİNİZ..
- DERGİYE BAĞIŞ YAPABİLİRSİNİZ..
- DERGİYE REKLAM VEREBİLİRSİNİZ..
- DERGİYE ABONE OLABİLİRSİNİZ..

D E R G İ H E P İ M İ Z İ N !! O N U Y A Ş A T A L I M !!

TÜSTAV